

UNIVERZITA KARLOVA v PRAZE

Pedagogická fakulta

katedra primární pedagogiky

**RANÁ PÉČE A PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ VE ŠVÝCARSKU V
ŽENEVĚ A V ČESKÉ REPUBLICE**

Diplomová práce

**MORNING CARE AND PRE-SCHOOL EDUCATION IN
SWITZERLAND IN GENEVA AND THE CZECH REPUBLIC**

Thesis

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Jana Kropáčková Ph.D.

Autor diplomové práce: Jana Tichá

Studijní obor: Předškolní pedagogika

Forma studia: kombinované

Diplomová práce dokončena: duben 2009

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury.

V Praze dne 7. dubna 2009

P

klíčová slova

řada dětí, předškolní vzdělávání, předškolní instituce, odklady školní docházky, zájemci o 1. třídu ve Švýcarsku v Ženevě a v České republice

Anotace

Tato diplomová práce se zabývá situací předškolních institucí a institucí, které přijímají děti do 1. třídy ve Švýcarsku v kantonu Ženeva a v České republice.

Cílem této práce je zjistit, jak se v České republice a Švýcarsku v kantonu Ženeva situace předškolních institucí a institucí, které přijímají děti do 1. třídy, liší.

Cílem této práce je také zjistit, jak se situace předškolních institucí a institucí, které přijímají děti do 1. třídy, liší v České republice a v Švýcarsku v kantonu Ženeva.

Key words

group of children, pre-school education, pre-school institution, delay of the school entry, applicants for the 1st class of the school in Switzerland in the Canton of Geneva and in the Czech Republic

Annotation

This diploma work deals with the situation of the pre-school institutions and the institutions that accept children for the 1st class in Switzerland in the Canton of Geneva and in the Czech Republic.

The aim of this work is to find out how the situation of pre-school institutions and institutions that accept children for the 1st class differs in the Czech Republic and in Switzerland in the Canton of Geneva.

Poděkování:

Děkuji PhDr. Janě Kropáčkové Ph.D. za její odborné rady při vedení mé diplomové práce. Dále děkuji svojí rodině a hlavně manželovi Tomášovi a Verunce za úžasnou podporu. Bez Vás bych tuto práci nikdy nenapsala. Nakonec děkuji Pavle za korektury.

Obsah

Klíčová slova

Raná péče, předškolní vzdělávání, předškolní instituce, odklady školní docházky, zápisy do 1. tříd ve Švýcarsku v Ženevě a v České republice

Anotace

Tato diplomová práce má za cíl zmapovat situaci předškolních institucí a institucí rané péče v České republice a ve Švýcarsku v kantonu Ženeva a najít inspirativní prvky.

Objevit čím se může inspirovat Česká republika a naopak pokusit se nalézt inspiraci v České republice pro kanton Ženeva.

Cílem této práce je také porovnání postojů obou zemí v otázce zápisů dětí ke školní docházce a také odkladů školní docházky.

Key words

Morning care, pre-school education, pre-school institution, delay of the school entry, matriculation to the 1st class of the school in Switzerland in the Canton of Geneva and in Czech Republic

Annotation

This diploma work aims to map the situation of the pre-school institutions and the morning care institutions in Czech Republic and in Switzerland in the Canton of Geneva and to find inspirational elements.

To discover in what the Czech Republic can receive inspiration and on the contrary to try to find inspiration from the Czech Republic for the Canton of Geneva.

The purpose of this work is also to compare approaches of both countries to the question of matriculation of children to the school entry and the delay of the school entry.

Obsah

Úvod.....	6
I. Teoretická část.....	8
1. Švýcarský předškolní systém.....	8
1.1 Vznik současných předškolních institucí	10
1.2 Legislativní vymezení předškolních institucí.....	11
1.3 Jesle	14
1.4 Mateřské školy	15
1.5 Návaznost preprimárního a primárního vzdělávání	17
2. Český předškolní systém	23
2.1 Raná péče – jesle.....	23
2.1.1 Prorodinný balíček.....	28
2.2 Mateřské školy	31
2.2.1 Rámcový vzdělávací program předškolního vzdělávání.....	33
2.3 Zápisy do 1. tříd základních škol	36
2.4 Odklady školní docházky.....	38
3. Shrnutí.....	41
II. Empirická část.....	43
1. Cíl výzkumného šetření.....	43
2. Použité metody výzkumu	43
3. Kritéria výběru respondentů	44
4. Charakteristika výzkumného souboru	44
5. Organizace výzkumného šetření.....	46
6. Vyhodnocení zjištěných dat.....	46
7. Vyhodnocení	52
8. Diskuse	57
Závěr	60
Použitá literatura	61
Internetové zdroje	65
Přílohy	1

Úvod

V České republice jsou v současné době mateřské školy přeplněné a často musí odmítat děti. Bude český stát tuto situaci řešit? Rodiče potřebují umístit své děti do předškolního zařízení, ale možností je velmi málo. Počet jeslí v 90. letech výrazně klesl, neboť docházelo k jejich hromadnému rušení. Možná to bylo tím, že stát začal více podporovat matky, které zůstaly do 3 let věku dítěte doma. Lze se například inspirovat Švýcarskem, které má více různých předškolních zařízení pro děti od 0 do 4 let? Tyto otázky jsem si položila na začátku své diplomové práce.

Pokud se podíváme na situaci v České republice ohledně umísťování dětí do předškolního zařízení, zjistíme, že při současném nárůstu počtu dětí se objevuje řada problémů. Větší rušení mateřských školek v 90. letech má za následek to, že v současné době je méně míst v mateřské škole. Dokonce dochází i k tomu, že mateřské školy jsou přeplněné a musí děti odmítat. Rodiče jsou postaveni před otázkou, kam umístit své dítě, pokud chtějí nastoupit do zaměstnání. Zajímalo mě, jak tuto problematiku řešit a rozhodla jsem se zjistit, jakým způsobem ji řeší ve Švýcarsku v kantonu Ženeva a zda je možné obdobným způsobem řešit tuto situaci v České republice.

Švýcarsko a konkrétně kanton Ženeva jsem si vybrala proto, že již pátým rokem zde žiji se svým manželem. Toto téma jsem si vybrala také proto, že se mi na konci roku 2007 narodila dcera a v budoucnu budu řešit otázku, zda ji někdy umístím do předškolní instituce, do jaké, kdy, za jakých podmínek atd. Zajímalo mne, jaké jsou možnosti umístění předškolních dětí v Ženevě, jak fungují předškolní instituce, zda je síť předškolních institucí dostatečná.

Zaměřila jsem se v Ženevě na státní předškolní instituce, které jsou velmi dobře organizované. Každá obec v Ženevě má určitou míru samosprávy nad institucemi, které jsou určené pro předškolní děti, a lidé je mohou ovlivňovat

díky tomu, že v Ženevě (i v celém Švýcarsku) je přímá demokracie. Lidé mohou ovlivňovat místní úřady, které mají silnou samosprávu.

Podpora a rozvoj institucí pečujících o děti mladší tří let je v Ženevě ovlivněna délkou mateřské dovolené, která je poskytována pouze 4 měsíce. Stát ani kanton nijak nepodporuje matky, aby zůstaly déle doma s dětmi. Stát matkám nezajišťuje žádnou další finanční podporu, proto hodně matek potřebuje velmi brzo po porodu nastoupit do práce. V Ženevě je systém institucí, které přijímají děti do 4 let věku, velmi dobře přizpůsoben potřebám rodičů. Navíc je více různorodý a možná díky tomu lze nalézt inspiraci pro Českou republiku.

Záměrem diplomové práce je podrobněji zmapovat situaci předškolních institucí v Ženevě, popsat jejich pestrost, ukázat tendence a směry a srovnat možnosti institucionální předškolní výchovy.

Dále mne zajímalo, proč ve Švýcarsku neřeší odklady školní docházky. Jak řeší přechod mezi preprimárním vzděláváním a primárním vzděláváním? Jako učitelka mateřské školy s několikaletou praxí v České republice jsem mohla podrobněji poznat práci učitelky mateřské školy, její provoz, postupné zavádění rámcového vzdělávacího programu atd. V době své pedagogické praxe jsem se často setkávala se zvyšujícím se počtem odkladů školní docházky. Proto se tímto problémem v diplomové práci také zabývám. Cílem bylo také zjistit, z jakého důvodu umisťují rodiče své děti do předškolních institucí, porovnat tyto důvody a dozvědět se nakolik jsou s péčí těchto institucí spokojeni.

Cílem diplomové práce je nejen analyzovat ženevský systém vzdělávání předškolních dětí, ale porovnat ho s českým systémem předškolního vzdělávání a přinést inspirativní podněty pro Českou republiku a naopak nalézt to, čím může české předškolní vzdělávání inspirovat jiné.

I. Teoretická část

Pro potřeby této diplomové práce jsem pro ženevskou předškolní instituci zavedla pojem mateřská škola. Dále pojem malé dětství v Ženevě zahrnuje věk dítěte od 0 do 4 let. Vzhledem k tomu, že předškolní instituce jsou v České republice a v Ženevě rozdílné, pro tuto diplomovou práci jsem sjednotila předškolní věk od 0 do 6 let.

1. Švýcarský předškolní systém

Na úplném začátku teoretické části práce bych ráda uvedla několik základních charakteristik Švýcarské konfederace, abychom si zřetelněji mohli uvědomit rozdílnost situace v obou srovnávaných státech.

Švýcarská konfederace je vnitrozemní stát ve střední Evropě. Tato federace má 26 samostatných kantonů s více než 7,4 miliony obyvatel. Z toho je přibližně jedna pětina cizinců. Každý z 26 kantonů – států má vlastní parlament, zákony, vládu, rozpočet i ústavu. Švýcarsko má čtyři úřední jazyky – němčinu, francouzštinu, italštinu a rétorománštinu. Kanton Ženeva je nejzápadnějším švýcarským kantonem. Leží na jihozápadě Švýcarska při jižním břehu Ženevského jezera. Má přibližně 441 000 obyvatel. V kantonu Ženeva je 45 obcí. Ženevské školství je plně autonomní a všechny školy se musí řídit ženevským školským zákonem. Ve Švýcarsku dává federalismus velkou autonomii. Školství je v pravomoci kantonů. Kantony mají absolutní pravomoc v organizaci školského systému. „*Na financování povinného školství se podílejí obce a kantony*“ (Kotásek, 2004, s. 147). Obce financují budovy, vybavení, materiál k výuce a kantony vyplácí mzdy.

Každý kanton má svoji vlastní legislativu, ale určitá spolupráce zde je. Základní princip vzdělávání v celém Švýcarsku je zakotven ve federální ústavě. Zde se říká: „*Státní školství je bezplatné a dostupné dětem všech vyznání, aniž by kladlo jakákoliv omezení na jejich svobodu svědomí nebo víry. Státní školství má podporovat harmonický rozvoj schopností dítěte v rámci demokratické tradice západní civilizace, učit je toleranci a smyslu pro odpovědnost vůči druhým a svému okolí, a také úctě k jiným jazykům a kulturám*” (L'Assemblée fédérale de la Confédération suisse, 2002, článek 27, odstavec 3).

Ženevský předškolní systém používá termín „malé dětství” (petite enfance), rozumí tím skupinu dětí od 0 do 4 let. Předškolní vzdělávání se tedy v Ženevě liší oproti České republice ve věkovém rozmezí dětí. V České republice je předškolní vzdělávání realizováno v předškolních institucích, které přijímají děti od 3 do 6 let. V Ženevě se předškolní vzdělávání realizuje v institucích, které přijímají děti od 0 do 4 let. Tuto skutečnost také dobře vystihuje již zmíněný užívaný termín – malé dětství.

Vzdělávání či hlídání dětí v rozmezí 0 - 4 roky je rozděleno mezi kanton Ženeva a obec Ženeva. Zařízení, kam lze umístit předškolní děti, jsou typově různá. Prvním typem jsou jesle (le crèche). Druhým typem je hlídání dětí (les garderies). Třetím typem je domácí hlídání (maman de jour).

Ve městě Ženeva je několik institucí, které spravují oblast předškolního vzdělávání.

První úřad je na obecní úrovni - Bureau d'information de la petite enfance (BIPE) - Informační úřad pro malé dětství. Je určen jen pro obec Ženeva. Informuje rodiče, kam mohou zapsat své děti ve věku od 0 do 4 let na hlídání. V rámci Ženevy je zajištěno hlídání dětí, to patří buď ženevské obci, nebo je soukromé. Nesmíme zapomenout, že obec Ženeva čítá kolem 50% celého obyvatelstva a hraje důležitou úlohu, protože většina jeslí je v obci Ženeva.

Druhý úřad je na kantonální úrovni - Evaluation des lieux de placements ELP - Ohodnocení míst pro umístění malých dětí. Tento úřad se stará o přijímání dítěte na celý den – hlídání u soukromé osoby, o adopci atd.

Tento úřad ELP je součástí vyššího úřadu, tzv. Direction de la jeunesse – Ředitelství mládeže. Ten spadá pod ministerstvo školství - Department de l'instruction publique DIP – Oddělení veřejného vyučování. Je to jedno ze sedmi ministerstev na kantonální úrovni.

Třetí instituce v Ženevě, která se zabývá otázkou malých dětí, je Delegation pro malé dětství (Delegation a la petite enfance). Byla vytvořena před 20 lety a je to pracující skupina, v které jsou místní politici, státní úředníci, specialisté na malé dětství a další pracovníci tohoto oboru. Má roli informovat Ženevský parlament, aby tvořil zákony týkající se tohoto oboru.

1.1 Vznik současných předškolních institucí

Troutot (1989, s. 10) popisuje vývoj a vytvoření ženevských jeslí jako „výsledek potřeby ženevské společnosti. Ženevané vyjádřili už před 30 lety potřebu mít jesle a jiné instituce na hlídání svých dětí.“ Tento přístup se dá popsat jako funkcionalistický. Jinak řečeno - něco existuje v určité společnosti jen proto, že splňuje určité funkce nebo cíle pro tuto společnost.

Troutot (1989, s. 10) dále uvádí existence tří typů předškolních institucí. Daly by se popsat dle svých funkcí, cílů nebo úloh:

1. Crèches – jesle, jsou to instituce, kde je dětem, jejichž matka pracuje, poskytována základní péče a také podáváno jídlo. Jsou určeny pro děti od 3 měsíců až do 2 let.

2. Jardins d'enfants – dětské zahrádky, dle konceptu, který byl vytvořen podle Froebela v 19. století. Jsou pro děti staršího věku od 2 do 4 let. Cíl těchto

institucí je nejen dohled, ale i určité pedagogické působení na děti, které jsou ještě moc mladé na povinné školství.

3. Garderies - instituce na hlídání dětí, kde matka může nechat dítě na určitý čas buďto pravidelně, nebo nepravidelně, aby mohla mít více času na sebe nebo když potřebuje jít k lékaři atd.

Je důležité říci, že některá tato zařízení spojují 2 nebo více výše popsaných funkcí. V kapitole o současných školkách v Ženevě můžeme vidět, že předškolní instituce dětské zahrádky a hlídání dětí se spojily v jednu instituci, tou je mateřská škola.

Podívejme se nyní podrobněji na jednotlivé zákony, které v Ženevě tyto instituce vymezují.

1.2 Legislativní vymezení předškolních institucí

Druhá část tohoto teoretického rámce je vymezena zákony, které definují a organizují jesle v Ženevě. Dle švýcarského federálního systému se dají popsat ve třech kategoriích:

1. Federální zákony jsou většinou směrovací zákony. Federální vláda dá určité principy a kantony je musí aplikovat. Federální vláda může finančně podpořit kantony, pokud vytvoří jesle a splňují určitá kritéria.

- Federální zákon o financování předškolních institucí ve Švýcarsku (příloha č. 1)

Loi fédérale sur les aides financières à l'accueil extra – familial pour enfants, 4. 10. 2002

Na základě tohoto zákona jednak konfederace pomáhá financovat předškolní instituce, aby do nich mohly být děti přijímány. Ale je to podmíněno tím, že obce nebo kantony musí tyto instituce založit, podporovat a starat se o ně. Finanční pomoc je dána nejprve nejnovějším předškolním institucím. Dále

se klade důraz na to, aby tyto předškolní instituce byly dlouhodobě finančně udržitelné, minimálně 6 let. Federální finanční pomoc nesmí být vyšší než 5000Chf za den a nesmí tvořit více než 1/3 financí předškolních institucí. O tyto dotace se žádá na Federálním švýcarském úřadu pojišťoven.

2. Kantonální zákony týkající se jeslí jsou dva. První zákon (LSAPE) je přijat kantonálním parlamentem. Tento zákon má za cíl přizpůsobit nabídku předškolních institucí lidem, kteří jesle potřebují, zajistit kvalitu předškolních institucí a regulovat jejich financování mezi kantonem, obcemi a rodiči. V tomto zákoně kanton Ženeva povoluje a hlídá struktury přijímání malých dětí, spolupracuje s obcemi, informuje veřejnost o službách. Kanton také ustanovuje komisi pro malé dětství, která pomáhá ministerstvu školství tvořit politiku malého dětství. V komisi jsou zástupci z řad rodičů, pracovníků jeslí, státní zástupci a zástupci odborů. Každé čtyři roky vláda předkládá hodnotící zprávu o práci v jeslích v Ženevě. Obce v tomto zákoně mají na starosti strukturu přijímání dětí a financování společně s rodiči. Také dohlíží na dodržování principů jako je přijímání dětí do jeslí bez diskriminace národnosti a náboženství, kontrolují dodržování pracovních a hygienických podmínek.

Druhý zákon (RSAPE) je vyhlášen ženevskou vládou, která dostává povolení od ženevského parlamentu sepsat tento zákon a vyhlásit ho. Tento zákon se stará o praktickou aplikaci principů v zákoně prvním. V tomto zákoně je přesně určeno, jak mají fungovat předškolní instituce, jaký je počet dětí na jednoho pracovníka v těchto institucích. Pro děti od 0 do jednoho roku je nutné, aby jedna dospělá osoba měla na starosti maximálně 4 děti. Pro děti ve věku od jednoho roku do dvou let na jednoho dospělého připadá 5 dětí. Jedna dospělá osoba může mít na starosti maximálně 8 dětí ve věku od dvou do tří let. A 10 dětí ve věku od 3 do 4 let připadá na jednoho dospělého. Tato čísla můžeme porovnat s Českou republikou, kdy například v mateřské škole na 2 učitelky připadá až 27 dětí ve věku od 3 let. Je důležité upozornit, že větší část dne je s dětmi jen jedna paní učitelka. Z toho vyplývá, že učitelky českých mateřských škol mají na starosti daleko více dětí než v Ženevě.

Dále je v tomto zákoně popsáno, jak zaměstnávat pracovníky předškolních institucí podle dohod se zaměstnavateli a odbory. Aspoň polovina zaměstnanců předškolních institucí v Ženevě by měla být příslušně kvalifikována pro práci v předškolní instituci. Ostatní zaměstnanci, kteří se starají o děti, by měli být kvalifikovaní asistenti. To znamená, že musí mít střední školu zakončenou maturitou a absolvovat rekvalifikační kurz pro pracovníky v předškolních institucích.

Nakonec je zde popsáno jak získat povolení otevřít nové jesle, jaké dotace jdou prioritně na předškolní instituce. Například kantonální dotace jdou přednostně pro předškolní instituce, které fungují celý týden více než 40 hodin za týden, zajišťují obědy a jsou otevřené celý rok aspoň 45 týdnů. Z toho vyplývá, že nejvíce dotací jde jeslím (Ville de Genève, 2005a).

3. Ve švýcarském systému mají také obce určitou pravomoc, týkající se např. kultury nebo sociální pomoci. Jesle v Ženevě mohou být vnímány jako součást sociální pomoci.

Důležitým zákonem na obecní úrovni je zákon *Bureau d'information de la petite enfance* (BIPE - příloha č. 2). Existují kritéria přijímání dětí do předškolních institucí.

Prvořadým kritériem pro umístění dítěte je skutečnost, že rodiče bydlí v té čtvrti, kde se předškolní instituce nachází. Dále jsou přijímány děti rodičů, kteří bydlí v obci Ženeva. A poslední skupinu tvoří děti rodičů, kteří nebydlí v Ženevě, ale pracují tam. Taková jsou kritéria. Pokud rodiče nespadají do těchto tří kategorií, jejich děti nemohou být přijaty do předškolních institucí v Ženevě.

Dále rodiče musí podat žádost o umístění dítěte 12 měsíců předem. Pracovníci BIPE mají právo dítě nepřijmout nebo rozhodnout, kam dítě v dané obci umístí. Povinností rodičů je každé 3 měsíce potvrdit, zda chtějí, aby jejich dítě dále navštěvovalo příslušnou instituci. Povinností BIPE je postarat se o

dané soubory přihlášených dětí, předat je příslušným institucím, rodičům dát všechny potřebné informace (Ville de Genève, 2005b).

Danému tématu předškolních institucí se také věnuje obecní Zákon obce Ženeva týkající se podmínek dotací pro předškolní instituce - Règlement relatif aux conditions de subventionnement des institutions pour la petite enfance, 1. 8. 1990 (příloha č. 3). Cílem tohoto zákona je vyvíjet a podpořit předškolní instituce a jiné formy, např. hlídání dětí, projekty pro předškolní děti atd. Město pronajímá těmto institucím budovy a rozděluje dotace, určuje ceny a poplatky. Tyto instituce musí respektovat následující podmínky obce - předškolní instituce musí předložit roční zprávu o provozu, vyúčtování, stavu atd. Musí mít otevřeno aspoň 20 hodin týdně a dále se musí přizpůsobit potřebám rodičů. Pracovní podmínky zaměstnanců těchto institucí musí být stanoveny podle kolektivní odborové smlouvy. Pracovníci nesmějí být diskriminováni kvůli rase ani náboženství.

1.3 Jesle

„Potřeba umístit dítě do jeslí stále roste. Hlavním důvodem je, že více žen chce pracovat, stále více žen je rozvedených a samoživitelek. Chybí zde delší mateřská dovolená, a proto je hlídání dětí problém, který je potřeba řešit.“ (Ville de Geneve, 1989, s. 15)

Jesle v Ženevě vznikly na základě potřeby rodičů. Důvod je takový, že matky chtěly dříve nastupovat do práce. Jedním z hlavních důvodů je fakt, že stát a ani kantony finančně nepodporují matky v delší mateřské dovolené. Stát garantuje mateřskou dovolenou pouze do 4 měsíců věku dítěte. Matky po skončení mateřské dovolené nepobírají žádný rodičovský příspěvek a pokud nenastoupí do zaměstnání, jejich pracovní poměr zaniká. Jesle jsou tu také proto tolik rozšířené, že zaměstnavatelé umožňují matkám pracovat na částečný úvazek. V Ženevě velká většina zaměstnavatelů vychází ženám vstříc a ty mohou pracovat na 50% úvazek. Zaměstnavatelé vycházejí vstříc

nejen matkám, ale i otcům. Není zde dokonce výjimkou, že otcové pracují na 80% úvazek a jeden den v týdnu jsou se svými dětmi doma.

Jesle v Ženevě jsou proto určeny pro děti od 4 měsíců až do 4 let věku dítěte. Vzhledem k tomu, že matky pracují, jsou jesle v Ženevě hodně využívány.

Je velmi zajímavým zjištěním, že pokud chtějí rodiče zapsat dítě do jeslí, musí tak učinit nejméně 12 měsíců předem. To znamená, že těhotné ženy zapisují do jeslí ještě nenarozené děti. Tato podmínka je dána tím, že o jesle je veliký zájem a jesle pak musí děti odmítat. Pro přijetí dítěte do jeslí jsou stanoveny další podmínky. Rodiče musí mít trvalý pobyt v místě konkrétních jeslí nebo musí bydlet v obci Ženeva či v místě pracovat. Jinak jejich dítě nemůže být přijato do jeslí. Další podmínkou je, že matka pracuje. Jen ve výjimečných případech (pokud je volné místo) mohou jesle přijmout dítě, jehož matka nepracuje. Opět je toto kritérium dáno tím, že jesle jsou přeplněné. O přijetí nebo nepřijetí dítěte rozhoduje úřad BIPE – Informační úřad pro malé dětství (příloha 2).

Jesle jsou otevřeny po celý den, 5 dní v týdnu. Dětem zajišťují jídlo, které už je zahrnuto v ceně. Cena jeslí je stanovena měsíčně na 10% z hrubého příjmu rodiny, přičemž je určena hranice maximální ceny, aby nebyli znevýhodněni rodiče s vysokými příjmy.

1.4 Mateřské školy

Typologii mateřských škol v Ženevě popsal Trutot (2000) jako instituce určené pro děti od dvou do čtyř let, do kterých mohou děti docházet v rozsahu 2 - 3 hodin a více.

Mateřská škola přijímá děti, které nechodí do školy, na krátké období, na případné hlídání nebo pravidelné hlídání. Fungují podle nepravidelného

rozvrhu hodin. Cílem je pomáhat rodinám nebo matce, která je doma, a usnadnit nebo podpořit první vztahové a sociální zkušenosti dítěte mimo rodinu. Je několik forem:

1) La halte – garderie – prvotní mateřské školy. Jejich cílem je postarat se po krátkou dobu čas od času o dítě, bez přihlášky a zápisu, bez rezervace. Jsou určeny pro děti, kterým je méně než 4 roky, aby matky mohly mít několik hodin relaxace nebo čas na nákup, návštěvu lékaře nebo osobní koníček atd.

2) La garderie reguliere – oficiální mateřské školy. Cílem je sociální vývoj dítěte, naučit se žít ve skupině, rozvinout tvořivé schopnosti. Mají být navštěvovány pravidelně, dítě je nutno dopředu přihlásit.

3) La nursery – školičky. Rozdíl je ve věku dětí, tam kde je dětem méně než 18 měsíců, mají jiný režim dne. Slouží matkám, které nepracují, ale mohly by pracovat, a chtějí dát dítě pohlídat třeba 2 odpoledne. Tím, že přijímají děti mladší dvou let, zasahují do oblasti jeslí.

Výše popsaná struktura odpovídá situaci v Ženevě před 10 lety. V současné době existuje jedna struktura mateřské školy – garderie. Vznikla spojením garderie – mateřské školy a jardin enfantine – dětských zahrádek.

V současné době jsou mateřské školy otevřeny pravidelně po 4 dny v týdnu. Provozní doba je od 8 hod do 12 hod a od 14 hod do 17.30 – 18 hod. Ve středu je školka zavřená a dodržuje stejné prázdniny jako má základní škola. Děti jsou přijímány od 2 let. Pokud dítě dosáhne 2 let až v únoru nebo březnu, je přijato k docházce až od září. Je to z toho důvodu, aby si děti zvykly na stejný kolektiv dětí a mohly se do něj dobře začlenit. Podmínkou přijetí je také docházka minimálně 2krát týdně na 3 hodiny. Opět jde o to, aby si dítě zvyklo lépe na dětský kolektiv. Pokud je více volných míst ve školce, rodiče se mohou rozhodnout, zda dítě bude navštěvovat školku dopoledne nebo odpoledne. Zápisy probíhají v březnu a rodiče si musí tyto zápisy ohlídat. V každé konkrétní školce rádi podají informace o zápisu. O školky je také velký zájem jako o jesle a stává se, že je málo míst a děti musí být k docházce odmítnuty.

Úřad, který se stará o předškolní instituce, se snaží apelovat na obce, aby rozšiřovaly nebo zakládaly nové mateřské školy, neboť poptávka po místech v mateřských školách se zvyšuje.

Každá mateřská škola si vytváří vlastní vzdělávací program. Některé mateřské školy se inspiřují modely ze zahraničí. Ale většina se zaměřuje na sociální vývoj dítěte, rozvoj tvořivých schopností a postupné osvojování francouzského jazyka. Tento model předškolní instituce mně zaujal a myslím si, že je zde dobře spojena potřeba matky nechat na nějaký čas své dítě v kolektivním prostředí s profesionálním přístupem dospělých a na druhou stranu je zde dána možnost dítěti být v kolektivu se svými vrstevníky. Podle mého názoru je zde přirozeněji navázáno na postupné odpoutávání dítěte od matky než v jeslích. Do jeslí děti většinou nastupují v mnohem ranějším věku než je tomu ve školce a také jsou děti ve školce mnohem méně času odloučeny od matky než je tomu v jeslích.

1.5 Návaznost preprimárního a primárního vzdělávání

Úvodem této kapitoli pro lepší přehlednost uvádím, jakým způsobem je organizována soustava základního školství v Ženevě. To dokládá tabulka č. 1.

Děti ve věkovém rozmezí od 4 do 6 let navštěvují 1. a 2. nepovinnou dětskou třídu. Mezi šestým a osmým rokem pokračují v 1. a 2. povinné základní třídě. 1. a 2. dětská třída a 1. a 2. základní třída tvoří základní stupeň. Střední stupeň zahrnuje třídy 3. - 6. základní. Tento stupeň navštěvují žáci ve věku 8 až 12 let. Orientační stupeň zahrnuje 7., 8. a 9. třídu ve věkovém rozmezí 12 – 15 let. V kantonu Ženeva je zavedeno devítileté povinné vzdělávání. Na ně navazuje další nepovinné vzdělávání.

Tabulka č. 1: Školská soustava

4 roky		6 let				12 let			15 let		
Nepovinné vzdělávání		Povinné vzdělávání							Nepovinné vzdělávání		
1E	2E	1P	2P	3P	4P	5P	6P	7. třída	8. třída	9. třída	
Základní stupeň			Střední stupeň				Orientační stupeň			Střední odborné školy, střední a vysoké školy	
Základní školství							Střední školství				

Převzato (Ville de Genève, 2001)

Do 1. a 2. dětské třídy a 1. základní třídy probíhají zápisy na konci zimy. Přesné termíny určuje ministerstvo školství kantonu Ženeva. V obci jsou vyvěšeny plakáty, které informují o termínech zápisu – většinou probíhají na konci února.

Zápisy probíhají formálním způsobem. Rodič navštíví s dítětem školu v místě bydliště, přinese potřebné doklady – identitní kartu a kartičku zdravotní pojišťovny dítěte. Na místě vyplní dotazník. Jedná se o základní údaje o dítěti a jeho rodině.

První a druhá dětská třída spadá už pod základní školu. Tyto třídy jsou nepovinné, teprve první základní třída je povinná.

Děti se zapisují do školy podle věku. Do 1. dětské třídy se mohou zapsat děti, které dosáhly 4 let do 30. 6. daného roku včetně.

Do 2. dětské se zapisují děti, které dosáhly 5 let do 30. 6. daného roku. První a druhá dětská třída je nepovinná. Nikdo nekontroluje, zda rodiče dítě do těchto tříd zapíší. První základní třída je už povinná a děti se do této třídy zapisují při dosažení 6 let do 30. 6. v daném roce.

Děti narozené mezi 1. 7. – 31. 10. daného roku mohou dostat možnost jít k zápisu a následně do 1. dětské třídy nebo 1. základní třídy. Zde záleží na tom, kolik je dítěti roků. O tom, zda dítě bude dříve přijato do předškolní instituce, rozhoduje inspekce školství. Pokud chtějí rodiče dát dítě do 1. základní třídy, aniž by již dosáhlo daného věku podle předpisu, musí dítě složit pedagogicko-psychologické zkoušky, které ukáží jeho intelektuální schopnosti. Dále musí rodiče předložit potvrzení od lékaře.

To znamená, že děti, které přesně neodpovídají určitému danému věku, mohou jít k zápisu, jestliže rodiče požádají školní inspekci o přijetí dítěte. Do 1. a 2. dětské třídy se nedělají žádné zkoušky, protože tyto třídy jsou nepovinné. Pokud chtějí rodiče zapsat dítě do 1. základní třídy a dítě neodpovídá určitému věku, musí složit výše zmíněné zkoušky. Tyto zkoušky zadává ministerstvo školství. Prakticky to funguje tak, že rodiče podají žádost a škola musí žádost vyřídit a informovat rodiče, kdy zkouška proběhne. Zkoušku vede kvalifikovaný učitel, který učí v 1. základní třídě. Pokud dítě u této zkoušky uspěje, musí rodiče ještě doložit potvrzení od dětského lékaře, který doporučí dřívější nástup do školy. Pokud jsou splněny všechny podmínky pro přijetí, může dítě, které ještě nedosáhlo 6 let před začátkem školní docházky, nastoupit do 1. základní třídy.

S pojmem odklad školní docházky se v Ženevě nesetkáme. Jak už bylo uvedeno, po vyplnění dotazníku a předložení příslušných dokumentů, je dítě v Ženevě automaticky přijato k povinné školní docházce. Odklady školní docházky zde zřejmě neexistují proto, že zde existuje 2 roky nepovinného vzdělávání, které se uskutečňuje při základní škole. Jedná se o zmíněnou 1. a 2. dětskou třídu. Tyto třídy navštěvuje 98, 84 % dětí (Office cantonal de la statistique, 2008). Jedním z hlavních důvodů je neplacené nepovinné vzdělávání. Dalším důvodem je, že děti se do školy těší a jejich přechod do 1. základní třídy, která už je povinná, je naprosto plynulý a přirozený. Tyto dvě nepovinné třídy také umožňují dětem jiných národností naučit se dobře francouzský jazyk. Pokud dítě nastoupí k docházce do 1. dětské třídy

automaticky přechází do 2. dětské třídy a pak do povinné první třídy základní školy. K dalšímu zápisu už nemusí.

1. a 2. dětská třída je zřízena při každé základní škole. Spadá do školního vzdělávacího systému a v těchto třídách se vyučuje podle rámcového vzdělávacího programu základní školy. Tento rámcový vzdělávací program je pro 1. a 2. dětskou třídu velmi volný. Jsou zde jen určitá doporučení s čím děti seznámit. Záleží na třídním učiteli, jaký si vytvoří třídní vzdělávací program. Výuka v těchto třídách probíhá podobně jako na celé základní škole.

Zde si můžeme položit otázku, zda čtyřleté děti mají zvládat režim, který je na základní škole. Sice se v 1. a 2. dětské třídě neučí v pravém smyslu slova, ale určitý režim mají dodržovat. Režim na základním stupni je volnější než na středním stupni. Děti nemají rozvrhy hodin a záleží jen na třídním učiteli, kdy který vyučovací předmět zařadí. Je také možné, že velmi záleží na škole, jaké nároky klade na 1. a 2. dětskou třídu a asi nejvíce záleží na učitelích, kteří v těchto třídách učí.

„Pro 1. a 2. dětskou třídu a první základní třídu jsou otevřené třídy od 8 do 11.30 hod. Děti musí přijít mezi 8 – 8.45 hod. Vyučování končí v 11.30 hod. Během dopoledního vyučování trvá velká přestávka 30 minut. Děti si nosí svačinu a v této pauze si ji mohou sníst. Záleží na učiteli, kdy tuto pauzu udělá. Polední pauza je 2 hodiny. Odpoledne je třída otevřená od 13.30 hod. Děti musí přijít do 14 hod. Od 13.30 hod až 14 hod si děti mohou ve třídě hrát. Odpolední vyučování je od 14 hod do 16 hod. Během odpoledního vyučování je opět 30ti minutová pauza. V první a druhé dětské, která není povinná, může dítě navštěvovat tuto dětskou třídu celý den nebo jen ráno nebo odpoledne. Ve druhé dětské je dovoleno chodit na půl dne do školy jen do podzimních prázdnin. Potom dítě musí navštěvovat dětskou třídu celý den. Krok od rodinného rytmu do školního rytmu se může dělat postupně podle potřeb dítěte.“(GUERRIER, 2000, s. 18)

Je důležité zmínit skutečnost, že se děti v 1. a 2. dětské třídě neučí. Mají jasnější režim, podobný základní škole, ale neexistuje zde rozvrh hodin. Ani v první a druhé povinné třídě není přesný rozvrh hodin. Děti si hrají, kreslí, malují, cvičí, zpívají, chodí ven atd. Záleží jen na třídním učiteli, kdy, co a jak bude s dětmi dělat. Učitel si vytváří svůj vlastní třídní program, který pak realizuje ve své třídě.

Učitelé 1. a 2. dětské třídy a dalších tříd základní školy musí mít univerzitní vzdělání magisterského typu obor pedagogické vědy se specializací - vyučování. Nebo mohou mít jiné univerzitní vzdělání, ale musí získat potvrzení od inspekce, že smějí učit. Toto potvrzení mohou získat na základě častých hospitací inspektora a po absolvování dvouletého pedagogického kurzu, který probíhá každý týden, vždy ve středu odpoledne.

Ze začátku profesionální praxe jsou učitelé přijímáni na zkušební dobu několika let a teprve potom se stávají učiteli s trvalým pracovním úvazkem.

Školní výuka probíhá v celé základní škole v pondělí, úterý, čtvrtek a pátek po celý den. Jen poledne mají děti přestávku na oběd. Ve středu mají děti volno.

Školní prázdniny určuje ministerstvo školství kantonu Ženeva. Hlavní prázdniny mají děti od posledního týdne v červenci do předposledního týdne v srpnu, tzn. 2 měsíce. To je podobné jako v České republice, kdy děti mají hlavní prázdniny od 1. 7. – 31. 8., také 2 měsíce.

V ženevské základní škole existují tzv. mimoškolní aktivity. V České republice je podobnou mimoškolní aktivitou školní družina.

V ženevské základní škole v době od 7 hod - 8 hod, 11.30 hod – 13.30 hod a 16 hod – 18 hod mohou děti navštěvovat mimoškolní aktivity. Do těchto aktivit musí rodiče děti zapsat před nástupem do školy. Tyto aktivity organizují osoby, které mají pověření organizovat pro děti jejich volný čas.

Mimoškolní aktivity jsou placené. Pouze zmíněné ranní mimoškolní aktivity od sedmi hodin navštěvují děti zdarma. V poledne mezi vyučováním mimoškolní aktivita stojí 3,50 Chf (cca 63 Kč) a odpoledne od 16 – 18 hod je cena 5 Chf (cca 90 Kč) na každý den. Finanční částky za zmíněné aktivity nejsou vysoké a tím je činí přístupné pro většinu dětí. Nejvíce jsou využívány polední aktivity a následně pak odpolední aktivity.

V poledne se děti stravují ve školních jídelnách. Jídelny jsou buď soukromé, nebo, a to je většinou, obecní. Částku za jídlo určuje obec.

Ranní mimoškolní aktivity od 7 – 8 hod mohou navštěvovat děti od 4 let do 8 let. Kritériem je, že rodič pracuje od 7 hodin. Děti se v té době mohou nasnídat a hrát si.

V poledne od 11.30 hod – 13.30 hod jsou aktivity určeny pro děti od 4 let až do 12 let. Pověřené osoby vodí děti do jídelny, konají tam dozor a také s nimi společně jedí. Dále děti v tuto dobu mohou hrát hry, účastnit se různých aktivit pro uvolnění, nejmenší děti mohou odpočívat atd. Děti mají možnost výběru.

Odpolední aktivity v době 16 – 18 hod jsou určeny pro děti 4 – 10ti letě. Je možné udělat výjimku pro děti starší 10 let. Děti se mohou nasvačit, pak hrát hry ve třídě nebo venku, věnovat se sportovním aktivitám, tvůrčím aktivitám nebo podnikat exkurze do města a jiné.

Z uvedených informací je zřejmé, že tyto mimoškolní aktivity slouží obdobným způsobem jako v České republice družina. Jsou přínosem pro děti, ale také pomocí rodičům, kteří vědí, že v době, kdy se nemohou svým dětem věnovat, je o ně všestranně odborně postaráno. Na rozdíl do České republiky tyto mimoškolní činnosti mohou navštěvovat i děti 1. a 2. dětské třídy to znamená děti ve věku od 4 let.

2. Český předškolní systém

2.1 Raná péče – jesle

Před rokem 1989 byla síť jeslí velmi rozšířená. V současné době v České republice tento typ služeb není příliš rozvinutý.

Otázka zabezpečení péče o děti do 3 let je často předmětem mezinárodní kritiky. V knize Národní zpráva o stavu předškolní výchovy, vzdělání a péče o děti předškolního věku v České republice 2000 expertní tým OECD kritizuje postoj České republiky k otázce zabezpečení péče o děti do 3 let. Nejvíce zaznívá kritika ohledně velkého úbytku jeslí. Dále zdůrazňují, že je výzkumy dokázáno, že institucionální péče o děti do 3 let negativně neovlivňuje zdravý rozvoj dítěte. Na to bych namítla, že Šulová (2005, s. 167), jako svou reakci na skutečnost, kdy před rokem 1989 navštěvovaly jesle někdy děti už od nejútlejšího věku tří měsíců, uvádí „*z hlediska dnešních poznatků vývojové psychologie se jednalo jednoznačně o vystavování dítěte účinkům separace od matky a úzkosti s ní spojené.*“

Také dětský psycholog Matějček (1992, s. 105) uvádí, že „*zařízení denní kolektivní péče pro děti do 3 let jsou náročná.*“

Náročná jsou v tom smyslu, že dítě v batolecím věku je vystaveno obtížnějším podmínkám, než je tomu u dítěte předškolního věku, které už je podle vývojové psychologie vyzrálejší. Matějček 1992 dále uvádí, že u většiny dětí pobyt v jeslích nenarušuje jeho psychický vývoj a také nijak zvlášť nenarušuje vztah dítěte k rodiči. Ale je důležité si uvědomit fakt, že pro dítě denní návštěva kolektivního zařízení je zátěž, s kterou se může vyrovnat dobře, ale i těžce. S tím mohu jedině souhlasit. Dítě batolecího věku potřebuje nejdříve plně upevnit vztahy s rodiči a dále se širší rodinou. Dítě potřebuje vytvořit silný citový vztah k rodičům a teprve postupem času se může od rodičů

odpoutávat a navazovat další vztahy v okolí mimo rodinu. Je důležité tento krok neuspěchat.

Ve vývojové psychologii Vágnerová (1996, s. 80) uvádí: „*jedním z nejvýznamnějších vývojových mezníků je odpoutání z předchozí symbiotické vazby s mateřskou osobou a pokračující diferenciací vlastní identity dítěte.*“ Dále Vágnerová uvádí, že je velmi důležité, aby separace dítěte probíhala postupně. Je důležité zmínit, že separační proces „*je spojen s navazováním dalších vztahů především k lidem v rodině*“ Vágnerová (1996, s. 81). Myslím si, že separace od matky se má dít postupně s přihlédnutím k dítěti samotnému. Nejlepší je, když si dítě tuto separaci může určit samo, např. na jakou vzdálenost bude rodič vzdálen. Dítě v batolecím věku stále potřebuje mít vědomí pocitu jistoty a bezpečí ve vztahu k rodičům. Teprve potom je připraveno na čas se postupně osamostatňovat. Myslím si, že není dobré tento postup uspěchat a podle mého názoru denní pobyt dítěte v kolektivním zařízení pro děti do 3 let separaci dítěte velmi uspěchává.

V dnešní době je Česká republika kritizována, že nezakládá a nepodporuje instituce rané péče do 3 let věku dítěte. K rušení jeslí došlo i na základě „*prodloužení mateřské dovolené do 4 let věku dítěte se projevílo pozotovně tím, že zredukovalo jesle pro děti do 3 let spravované resortem zdravotnictví, které v současné době fungují v minimálním počtu na bázi soukromé, vyjímečně obecní*“ (Sekot, 2000, s. 26)

Z tabulky č. 2 lze zřetelně vyčíst, kdy došlo k rapidnímu poklesu počtu jeslí. Stalo se tak v roce 1991. Počet jeslí v tomto roce výrazně poklesl. Z původních 1 043 jeslí jich zůstala necelá polovina, tedy přesně 486. V dalších letech pak pokles počtu jeslí pokračoval, až zůstalo v roce 2006 na území České republiky 46 jeslí.

Tabulka č. 2 : Vývoj počtu jeslí a počtu míst v jeslích v letech 1990 – 2006

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Počet zařízení	1043	486	381	247	235	207	151	101	79
Počet míst v jeslích	39 829	-	13 196	9 265	8 565	7 574	5 551	2 965	2 191

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Počet zařízení	67	65	59	58	60	58	52	46
Počet míst v jeslích	1 913	1 867	1 717	1 674	1 770	1 708	1 671	1 445

Převzato (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2008a, s. 22)

Zřizovatelem jeslí jsou obce a záleží jen na nich, zda budou zakládat nové jesle. Pro obce jsou jesle velmi drahou záležitostí, přesto některé obce jesle podporují, je však nutno říci, že takové jesle prošly ve srovnání s dřívější dobou zásadní proměnou. Pro příklad uvádím situaci na Praze 4. Městská část zde provozuje troje jesle s různou kapacitou.

V jeslích Kotorská jsou tři oddělení, z nichž jedno je částečně vyhrazeno hlídací službě. Celková kapacita jeslí je 55 dětí. Právě zde je také možnost využít hlídací služby až do 19 hodin. V objektu se nachází ředitelství a sídlo organizace. V jeslích Rabasova jsou dvě oddělení a celková kapacita je 35 dětí. V jeslích Kukučínova je jedno jeslové oddělení v budově mateřské školy Kukučínova s kapacitou 20 dětí (Zdravotnické zařízení MČ Praha 4 (jesle), 2009).

Tyto jesle rozšířily svoji nabídku služeb i o službu hlídání dětí. Jesle mohou navštěvovat děti od 1 do 3 let. Je umožněno, aby dítě navštěvovalo jesle 5 dní v měsíci, aby matka nepřišla o rodičovský příspěvek. Obě tyto skutečnosti jsou

velmi vstřícným krokem pro matky, které ještě nebudou nastupovat do zaměstnání, ale chtějí dítě umístit do kolektivu dětí nebo pohlídat na několik hodin.

Pro zajímavost uvádím cenu poskytovaných služeb, celoměsíční návštěva stojí 2500 Kč, pokud jeden z rodičů má trvalé bydliště na Praze 4 nebo provozuje živnost se sídlem na Praze 4. Nesplňuje-li tyto podmínky, zvyšuje se cena na 7000 Kč. Cena pětidenních jeslí je stanovena na 1500 Kč, resp. 2000 Kč pokud rodiče nesplňují výše uvedené podmínky. Služba hlídání dětí činí 80 Kč za hodinu.

Provozní doba jeslí je od 6.30 hod do 17 hod. Pokud rodičům nevyhovuje konec provozní doby, lze pobyt dítěte prodloužit do 19 hod službou hlídání dětí. Doporučována je však s ohledem na děti délka pobytu do 8 hodin denně. O děti pečují zdravotní sestry. Každá má na starosti přibližně 5 – 6 dětí. Děti na odděleních nejsou rozděleny podle věku. Tento příklad ukazuje proměnu jeslí ve srovnání s jeslemi před rokem 1989, nicméně netýká se počtu jeslí v současné době.

V Evropské unii se dnes otevírá diskuze ohledně zřizování dalších jeslí. Země Evropské unie mají do roku 2010 zřídit kolektivní zařízení pro 33% dětí do 3 let (Komise Evropských společenství, 2008). Současná vláda se tomu brání a já s tímto nařízením Evropské unie také nesouhlasím. Podle mého názoru, zde není přihlédnuto k sociokulturní situaci dané země. Myslím si, že o jesle mezi rodiči v České republice není takový zájem, aby se hromadně zřizovaly. Jak už bylo uvedeno v předchozích kapitolách, v Ženevě je úplně jiná situace. Jesle vznikly na základě potřeby rodičů. Matky zde po mateřské dovolené nejsou státem finančně podporovány. V České republice stát výrazně podporuje matky, aby mohly zůstat s dítětem do jeho 3 let doma. Po mateřské dovolené má matka (nebo otec) nárok na rodičovský příspěvek. To v praxi znamená, že rodič může zůstat s dítětem do 3 let věku dítěte, stát mu platí rodičovský příspěvek a dále za rodiče platí sociální a zdravotní pojištění a za dítě také platí zdravotní pojištění. Což podle mne není vůbec zanedbatelná

částka. Myslím si, že by bylo zajímavé zjistit, zda by rodiče v Ženevě využili podpory státu zůstat s dětmi doma do určitého věku. Samozřejmě pokud by jim kanton tento příspěvek nabídl.

Další výhodou v České republice je, že zaměstnavatel je povinen držet místo rodiči do 3 let věku dítěte. Zaměstnavatel musí po ukončení rodičovského příspěvku rodiče zaměstnat. Rodič se ale může rozhodnout pokračovat zůstat s dítětem doma do jeho 4 let. Zde mi přijde trochu nešťastný krok vlády, která zavedla tři rychlostní stupeň rodičovského příspěvku. Rodič se po skončení mateřské dovolené, která je 6 měsíců, musí rozhodnout pro některý ze tří stupňů rodičovského příspěvku. Podle mě je velmi těžké pro rodiče se rozhodovat, který ze stupňů rodičovského příspěvku jim bude vyhovovat. První stupeň je určen jen pro rodiče, kteří mají nárok na penežitou pomoc v mateřství ve výši alespoň 380 Kč za kalendářní den. Pokud tuto podmínku splní, dostávají 2 roky 11 400 Kč. Po dosažení dvou let věku dítěte jim příspěvek končí. Domnívám se, že tento typ je spíše určen pro rodiče, kteří mají vyšší příjmy, nebo pro rodiče, kteří plánují další děti. Po dosažení věku dvou let dítěte rodiče nemají příliš mnoho možností kam dítě umístit. Mohou sice využít služeb jeslí, těch ale není všude dostatek, nebo využít soukromých zařízení či si najmout chůvu. Obojí je finančně hodně náročné.

Druhý stupeň rodičovského příspěvku je podle mne u rodičů nejrozšířenější. Rodič se rozhodne zůstat s dítětem do jeho 3 let doma a dostává za to měsíčně 7 600 Kč do dosažení třetího roku dítěte. Zde ale vyvstává dnešní problém, že i když chce rodič umístit ve třech letech dítě do předškolní instituce, nemá záruku, že dítě bude do této instituce přijato. Je to z důvodu velkého zájmu rodičů a menšího počtu míst v mateřské škole.

Třetí stupeň rodičovského příspěvku je určen pro rodiče, kteří se rozhodnou zůstat s dítětem doma do jeho 4 let. Je to nejpomalejší forma a rodiče dostanou méně peněz než u prvního nebo druhého stupně příspěvku. Do 21 měsíce věku dítěte rodič dostane od státu měsíčně 7. 600 Kč a dále jen 3. 800 Kč do 4

let věku dítěte. I zde může nastat problém umístit čtyřleté dítě do mateřské školy (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2008c).

2.1.1 Prorodinný balíček

Vláda v současné době schválila tzv. prorodinný balíček, který si klade za cíl rozšířit služby rané péče a předškolního vzdělávání a reagovat tím na požadavky veřejnosti na různé typy služeb v péči o děti. V tomto balíčku nalezneme několik opatření pro podporu rodin s dětmi, avšak nejde o snahu zřizovat nové jesle nebo rozšiřovat kapacitu stávajících. Jedná se o nabídku různých typů služeb péče o děti předškolního věku, která podle vlády může být alternativním řešením, pokud rodič nezíská pro své dítě místo v jeslích, případně mateřské škole.

Jedním z opatření, které bych zde ráda zmínila, je zavedení vzájemné rodičovské výpomoci za úplatu. Vzájemná rodičovská výpomoc je poskytování péče o děti do 7 let věku tzv. evidovaným poskytovatelem. Tato osoba musí splňovat několik základních návrhem daných podmínek. Jde především o bezúhonnost, osobnostní předpoklady, které ji opravňují k péči o děti, musí sama celodenně pečovat o vlastní dítě do 7 let věku, také musí mít k dispozici prostor, v němž bude danou péči poskytovat. Nejsou dány specifické požadavky na vybavení takovýchto prostor, předpokládá se však, že jde o místo uzpůsobené k výchově vlastního dítěte. Spolu se svým dítětem může pečovat maximálně o tři další děti. Výše úplaty za poskytovanou péči je závislá na dohodě s rodiči, nesmí však překročit částku 5000 Kč za jedno dítě měsíčně. Tato činnost je provozována mimo režim zákona o živnostenském podnikání. Získaná finanční odměna je osvobozena od daně z příjmů fyzických osob, neodvádí se z ní pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a neplatí se z ní ani pojistné na veřejné zdravotní pojištění. Poskytovateli této péče zůstává i nadále nárok na rodičovský příspěvek.

Jak uvádí vláda, vychází návrh této služby z praxe některých rodičů, kteří byli nuceni nedostatek služeb péče o předškolní děti řešit vzájemnou sousedskou výpomocí, a to tak, že si sami vzájemně na základě domluvy zajišťovali hlídání svých dětí. V případě, že tuto službu poskytovali za úplatu, dostávali se tak v podstatě mimo zákon, a proto se nemohlo jednat o službu více využívanou a rozšířenou. *„Filosofií daného návrhu je vytvořit předpoklady pro legální poskytování péče o ne-vlastní dítě za úplatu a tedy aktivovat potenciální poskytovatele navrhované neformální služby péče o děti“* (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2008a, s. 39). Protože se jedná o reakci na potřeby rodičů, zůstává tato služba v mezích sice státem evidované, přesto ale neformální služby, a tudíž zodpovědnost, komu dítě svěří, zůstává ve velké míře na rodičích.

Vládní návrh vychází ze zkušeností ze zahraničí, kde jsou obdobné služby více rozšířené a již osvědčené v praxi. Také v Ženevě se setkáme se službou vzájemné rodičovské výpomoci, nazývá se „maman de jours“, což v překladu znamená „máma na den“. Vymezení této služby je podobné jako ve vládním návrhu v ČR, nicméně se liší v míře nároků na poskytovatelky (v drtivé většině případů se jedná o ženy). Žadatelka musí předložit čistý výpis z rejstříku trestů, také její partner nebo manžel musí výpis předložit, dále žadatelka předloží potvrzení od lékaře, že je pro tuto práci způsobilá a musí absolvovat seminář v rozsahu 60 hodin věnující se přípravě na péči o děti od 0 do 10 let pořádaný úřadem Delegation pro malé dětství (Delegation a la petite enfance). Odpovědný úředník navštíví žadatelku doma, kde zkontroluje prostory, ve kterých bude poskytována péče, provede s ní pohovor, při kterém se má účastnit i partner žadatelky, a na základě zjištěných skutečností doporučí maximální počet dětí, které by mohly využívat její péče. Počet dětí v takové péči tedy není omezen přímo v zákoně, odvíjí se od konkrétních podmínek poskytovatelek služby na základě doporučení úřadu, nicméně obvykle nepřevyšuje hranici šesti dětí včetně vlastního. Ženy, které začnou tuto službu poskytovat, jsou pak následně přibližně dvakrát do roka kontrolovány úřadem. Cenu za tuto službu určuje

kanton. V Ženevě je tato cena stanovena na 5 Chf (cca 90 Kč) za hodinu za jedno dítě (Ville de Genève, 2007a).

Dalším návrhem v oblasti péče o děti je zřizování miniškolek. Zřizovatelem mohou být zaměstnavatelé, neziskové organizace, obce, kraje atd. Tyto miniškolky nemohou být zakládány na komerčním základě. Pokud rodiče umístí své dítě do miniškolky, platí částečnou finanční částku na provoz podle smlouvy se zřizovatelem a ostatní náklady hradí zřizovatel. Některé podmínky jsou podobné jako u rodičovské výpomoci jako například počet dětí. Jedna osoba – pečovatelka se může starat maximálně o 4 děti ve věku od 6 měsíců do 7 let a do toho počtu se případně započítává i dítě pečovatelky. Nejsou zde kladeny hygienické a prostorové požadavky, jen mají být tyto podmínky uzpůsobené danému počtu dětí. Je otázkou, zda se tato forma miniškolek setká s ohlasem u veřejnosti. V 80. letech minulého století byly v České republice pokusně zakládány mikrojesle. *„Činnost mikrojeslí byla však zcela přechodná, českou populací nebyly přijaty. České matky odmítaly nechávat děti v prostředí jiného domova s jinou náhradní matkou. Vnímaly to jako značnou intervenci do soukromí rodiny.“* (Šulová, 2005, s. 167).

S touto možností péče o děti se ve Švýcarsku v kantonu Ženeva nesetkáme.

Dalším návrhem prorodinného balíčku je podpořit částečné pracovní úvazky. Počítá se s tím, že zaměstnavatelé mohou uplatnit slevu na pojistném za sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, pokud svého zaměstnance zaměstnají na částečný úvazek. Jsou zde uvedeny osoby, na které si zaměstnavatel tuto slevu může uplatnit. Mimo jiných je zde uvedena osoba, která pečuje o dítě do 10 let věku dítěte. Je možné očekávat, že tento návrh uvítají matky, které pečují o děti do 10 let. Je jen otázkou, zda budou zaměstnavatelé ochotni tyto částečné úvazky vytvářet. V Ženevě jsou částečné pracovní úvazky běžnou záležitostí. Například v roce 2006 pracovalo v Ženevě na zkrácené úvazky 50% žen a 14% mužů, což tvořilo 31 % všech zaměstnanců (Office cantonal de la statistique, 2008). Oproti tomu v České

republiky v témže roce pracovalo na zkrácené úvazky 8,7% žen a 2,2% mužů, celkově tedy 5% všech zaměstnanců (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2008a, s. 33). Zaměstnavatelé v Ženevě vycházejí vstříc svým zaměstnancům a nabízejí jim částečné pracovní úvazky. Je to i z praktických důvodů a to těch, že většinou matky potřebují pracovat na částečné úvazky, protože školní děti se ve středu neučí a rodiče se musí v tento den o své děti postarat. Není zde výjimkou, kdy například oba rodiče pracují na 80% úvazek a střídají se v péči o své děti.

2.2 Mateřské školy

Pedagogický slovník (Průcha, Walterová, Mareš, 2003, s. 118) definuje mateřskou školu jako „*školské zařízení navazující na výchovu dětí v rodině a v součinnosti s ní zajišťující všestrannou péči dětem zpravidla ve věku od 3 do 6 let. Není součástí povinné školní docházky*“.

Cíle předškolního vzdělávání jsou v České republice zakotveny ve školském zákoně č. 243/2008 Sb. v § 33 „*Předškolní vzdělávání podporuje rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů*“ (Česko, 2008a). Předškolní vzdělávání vytváří základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání. Předškolní vzdělávání napomáhá vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání a poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami.

Mateřská škola je brána jako první výchovně vzdělávací instituce pro děti od 3 – 6 let (při odkladu školní docházky do 7 let). V dnešní době se setkáváme s velkým problémem přeplněnosti mateřských škol. Je to dáno tím, že se v posledních letech rodí více dětí, kdežto mateřských škol ubývá.

Podle českého statistického úřadu se v roce 2007 oproti roku 2006 zvýšil počet živě narozených dětí o 8800 dětí. V roce 2007 se narodilo 114 632 dětí. Je to nejvíce dětí od roku 1993. Na jednu ženu v reprodukčním věku tak připadalo 1,44 živě narozeného dítěte, což je výrazný vzestup oproti roku 2006, kdy tento ukazatel činil 1,33 (Český statistický úřad, 2008). Je zde však otázka, zda tento trend bude trvat delší dobu. Odborníci se domnívají, že až odrodí silné ročníky ze 70. let, počet narozených dětí začne opět klesat. Pokles počtu mateřských škol pak dokládá následující tabulka.

Tabulka č. 3 : Mateřské školy ve školním roce 1997/1998 až 2005/2006 – podle zřizovatele

	1997/98	1998/99	1999/2000	2000/01	2001/02
Veřejné	6 050	5 933	5 816	5 900	5 774
Soukromé	83	77	69	87	81
Církevní	19	18	16	20	20
Celkem (MS běžné)	7 328	7 335	6 972	6 827	6 600

	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06
Veřejné	5 697	4 967	4 895	4 741
Soukromé	80	74	75	72
Církevní	21	20	20	21
Celkem (MS běžné)	5 798	5 061	4 990	4 834

Převzato (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2008a, s. 24)

„Do mateřských škol se daří umístit stále méně dětí, jejichž rodiče o to požádají. Zatímco v roce 2001 bylo 2 289 neuspokojených žádostí o umístění dítěte v mateřské škole, v roce 2006 to bylo již 9 570 (čtyřnásobně více). Kapacita mateřských škol tak neodpovídá současnému demografickému vývoji.“ (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2008a, s. 24).

Pokud chtějí rodiče umístit své dítě do mateřské školy, musí se zúčastnit zápisu podobně jako v základních školách. Přesný termín zápisu stanoví ředitel školy. Rodiče mohou přijít s dítětem k zápisu do mateřské školy, ale není to povinností. U dětí se nezjišťuje zralost ani připravenost na mateřskou školu.

Někde zápisy fungují formálně, někde si děti mohou pohrát ve třídě nebo je pro ně připraven program atd. Při zápisu rodiče vyplní přihlášku nebo si ji odnesou domů, vyplní a v dohodnutém termínu přinesou do mateřské školy.

Školský zákon č. 243/2008 Sb. v § 34 Organizace předškolního vzdělávání, odstavci 4 stanovuje *„K předškolnímu vzdělávání se přednostně přijímají děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky. Pokud nelze dítě v posledním roce před zahájením povinné školní docházky přijmout z kapacitních důvodů, zajistí obec, v níž má dítě místo trvalého pobytu, zařazení dítěte do jiné mateřské školy“*(Česko, 2008a).

To znamená, že děti 5 - 6 leté jsou přijímány přednostně, protože mají před sebou poslední rok před nástupem povinné školní docházky. Další podmínky pro přijetí dítěte si ředitel může stanovit. Například ředitel může vydat podmínky (po dohodě se zřizovatelem), že přijme děti jen s trvalým pobytem v místě, kde se příslušná mateřská škola nachází apod.

V mateřské škole je od 1. 9. 2007 závazně platný Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání.

2.2.1 Rámcový vzdělávací program předškolního vzdělávání

„Rámcový vzdělávací program reaguje na aktuální i perspektivní společenské požadavky – vychází z demokratických principů života společnosti, prosazuje demokratické prvky předškolního vzdělávání se zřetelem na potřeby budoucí společnosti.“ (Bečvářová, 2003, s. 32)

Oproti vzdělávacímu programu před rokem 1989 se dnešní předškolní vzdělávací program více zaměřuje na potřeby dítěte. Má více osobnostně sociální ráz a klade důraz na klíčové kompetence. Klíčové kompetence v předškolním vzdělávání jsou dosažitelné v těchto úrovních – kompetence k

učení, kompetence k řešení problémů, komunikativní kompetence, sociální a personální kompetence a činnostní a občanské kompetence.

Na rozdíl od všech předchozích programů není RVP PV programem, podle něhož by mohli pedagogové při výchově a vzdělávání dětí přímo a jednoduše postupovat, ale podle něho vytvářejí a realizují vlastní školní či třídní vzdělávací programy. Je to dokument, který nově vymezuje pedagogické poslání MŠ, stanovuje cíle, rámcový obsah a podmínky institucionálního vzdělávání dětí předškolního věku. Vyjadřuje novou filosofii vzdělávání, která postupem času mění podobu MŠ, její pedagogický i životní styl. Týká se to především změn v oblasti přístupu k práci samé, ke změnám metod, organizace dne.

S platností RVP získávají mateřské školy značnou autonomii a svobodu, to však s sebou nese větší osobní odpovědnost. Vymezuje práci v předškolních zařízeních určitým směrem, ukazuje základní cestu, ale na druhé straně umožňuje vytvořit si školní vzdělávací program podle potřeb dětí, možností zařízení, podmínek školy atd.

V tradičním modelu předškolního vzdělávání byl vzdělávací obsah členěn do tzv. výchovných složek. Současné pojetí předškolního vzdělávání toto tradiční členění opouští. Integrovaný způsob výuky, který lépe vyhovuje vzdělávacím potřebám, možnostem i mentalitě předškolního dítěte, přirozeně propojuje vzdělávací oblasti i jejich obsahy.

Vzdělávací obsah je členěn do pěti oblastí (dítě a jeho tělo, dítě a jeho psychika, dítě a ten druhý, dítě a společnost, dítě a svět), což ho činí přehlednějším. U každé oblasti jsou vyjmenované dílčí vzdělávací cíle, vzdělávací nabídka, očekávané výstupy i rizika.

Nové pojetí výchovné práce v MŠ představuje tvořivý přístup v myšlení, plánování, organizování činností i volbě metodických postupů. RVP PV je nakloněn situačnímu a prožitkovému učení, učení v souvislostech volbou různorodých činností s plným ohledem na dispozice a zájmy dítěte. Respektuje

možnosti učitelek využívat podle konkrétních podmínek a vlastních preferencí různé alternativní vzdělávací přístupy, umožňuje tvořivost a variabilitu.

Vzdělávací obsah je předkládán v podobě integrovaných bloků, které se mohou vztahovat k určitému tématu, vycházet z praktických životních problémů a situací, nebo být zaměřeny k určitým činnostem atd., mohou tak mít podobu tematických celků, projektů či programů. Zde je určitě velký posun a přínos pro dnešní MŠ. Zdůrazňuje se prostor pro dítě, jeho aktivity, zájmy, rozhodování, aktivní vtažení do procesu učení – prožitkové a činnostní učení.

V RVP PV se stala evaluace nezbytnou součástí práce učitelek. Pedagogická evaluace má vyvozovat odpovídající závěry a jejich reflexe. Předmětem pedagogické evaluace je vzdělávací proces, podmínky, výsledky, kterých mateřská škola a pedagog dosahují. Probíhá na úrovni školy – školní vzdělávací program a třídy – třídní vzdělávací program. Pedagog zodpovídá za vzdělávací program a tvorbu plánů. Autoevaluací si může ověřovat, zda jsou jeho postupy efektivní, splňují cíle programu a vedou k výsledkům vzdělávání. Dopředu musí být předem stanovena kritéria evaluování, např. zda se plní principy RVP PV v těchto bodech: prožitkové učení – zda se děti učí prožitkem, komunikace – zda při učení děti mezi sebou komunikují, sdělují si své zážitky, spontánnost – zda děti o učení mají samy zájem, socializace, spolupráce – zda mezi sebou děti dokáží spolupracovat, objektivnost – zda děti při daných činnostech něco nového poznají, objeví.

Důležité je stanovení časového plánu a formy záznamů (tabulky, grafy nebo jiné formy). Pedagog by měl průběžně sledovat a vyhodnocovat individuální rozvoj dítěte. Tím dítě pozná a zjistí, jaké pokroky dělá, nebo nedělá, v čem konkrétně potřebuje pomoc a podporu. Je tak zajištěn individuální přístup k dítěti.

RVP PV klade a bude klást na práci pedagogů nové a v mnohém náročnější požadavky, na druhou stranu dává učitelům velký prostor pro jejich tvořivost, kreativitu, nadšení a osobní přístup k dítěti.

Jak už bylo dříve zmíněno, v Ženevě si jesle a mateřské školy vytváří vlastní vzdělávací programy, které pak předkládají ke schválení úřadu ELP.

Na základní škole v Ženevě již je daný rámcový vzdělávací program a zahrnuje i první a druhou dětskou třídu. V tomto vzdělávacím programu je jen velmi obecně doporučeno s čím by se děti první a druhé dětské nepovinné třídy mělo seznámit, např. v hudební výchově je doporučeno seznámení s rytmem, ukázka skladeb různých skladatelů apod. Rámcový vzdělávací program na ženevských základních školách je rozdělen podle cyklů. Jak už bylo řečeno 1. a 2. dětská třída patří do prvního cyklu základní školy. Ve vzdělávacím cyklu je velmi okrajově řečeno, s čím by se děti těchto nepovinných dvou tříd měly seznámit. Teprve pro 1. a 2. povinnou základní třídu je určeno, jakých kompetencí mají děti dosáhnout na konci těchto tříd. Každý učitel si vytváří svůj vlastní třídní vzdělávací program.

2.3 Zápisy do 1. tříd základních škol

V České republice je zápis dětí trochu rozdílný než v Ženevě. Rozdílný je ve formě i podmínkách přijetí. Zápisy dětí do 1. třídy základní školy se konají od 15. 1. do 15. 2. Přesné datum si stanovuje škola sama. Povinností rodičů je zapsat své dítě, které dosáhne 6 let den před začátkem školního roku. To znamená, že dítě, kterému je do 31. 8. 6 let musí přijít k zápisu. Rodiče se musí dostavit k zápisu s dítětem a předložit zdravotní průkaz dítěte, rodný list dítěte a občanský průkaz jednoho z rodičů. Pokud se rodič nemůže dostavit k zápisu v řádném termínu, musí se omluvit a škola mu umožní jiný termín.

V některých základních školách se děti mohou setkat s úkoly vycházejícími z Jiráskova testu školní zralosti – děti mají něco opsat, nakreslit něco podle předlohy, obkreslit apod. Tyto testy nejsou povinné, proto si každá škola obsah a průběh zápisu organizuje podle sebe. Školy se snaží zápisy dětem zpříjemnit, a tak někde zápis může například probíhat formou pohádky. Zde můžeme vidět

rozdíl zápisu v České republice a ve Švýcarsku v Ženevě. V Ženevě zápisy probíhají jen formální formou. Jak bylo uvedeno výše, rodiče se dostaví s dítětem k zápisu s kartičkou pojišťovny a identitní kartou. Škola na základě předložených dokumentů a vyplněného dotazníku zapíše dítě buď do 1. a 2. dětské nepovinné třídy, nebo do 1. třídy povinné základní školy.

Jako v Ženevě, tak i v České republice mohou přijít k zápisu děti mladší 6 let. V České republice to vymezuje školský zákon č. 243/2008 Sb. v § 36 Plnění povinnosti školní docházky v bodě (3):

„Povinná školní docházka začíná počátkem školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne šestého roku věku, pokud mu není povolen odklad. Dítě, které dosáhne šestého roku věku v době od září do konce prosince příslušného školního roku, může být přijato k plnění povinné školní docházky již v tomto školním roce, je-li přiměřeně tělesně i duševně přiměřeně vyspělé a požádá-li o to jeho zákonný zástupce“ (Česko, 2008a).

Z tohoto ustanovení vyplývá, že děti, které dosáhnou 6 let 1. 9. – 31. 12. mohou být přijaty do 1. třídy základní školy. Ale není zde uvedeno, jakým způsobem se zjišťuje tělesná a duševní připravenost dítěte pro povinnou školní docházku.

Zde můžeme najít rozdíl oproti přijímání dětí v Ženevě. Jak už bylo zmíněno, děti, které dosáhnou 6 let mezi obdobími 1. 7. – 31. 10. v daném roce, mohou být přijaty na základě složených zkoušek. V České republice se o složení zkoušky nehovoří. Může to být způsobeno tím, že rodiče spíše žádají o odklad školní docházky než o dřívější nástup dítěte do školy.

2.4 Odklady školní docházky

V České republice školský zákon č. 243/2008 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání stanovuje podle § 37 Odklad povinné školní docházky:

„Není-li dítě po dovršení šestého roku věku tělesně nebo duševně přiměřeně vyspělé a požádá-li o to písemně zákonný zástupce dítěte do 31. května kalendářního roku, v němž má dítě zahájit povinnou školní docházku, odloží ředitel školy začátek povinné školní docházky o jeden školní rok, pokud je žádost doložena doporučujícím posouzením příslušného školského poradenského zařízení nebo odborného lékaře. Začátek povinné školní docházky lze odložit nejdéle do zahájení školního roku, v němž dítě dovrší osmý rok věku“ (Česko, 2008a).

Rodiče (zákonní zástupci) informují ředitele školy u zápisu, že uvažují o odkladu školní docházky pro své dítě. Následně vyplní žádost o odložení školní docházky svého dítěte a musí doložit doporučení odkladu školní docházky potvrzené pediatrem nebo jiným odborným lékařem (např. logopedem) a dále musí předložit vyjádření pedagogicko – psychologické poradny. Žádost s příslušnými doporučeními se podává řediteli základní školy, kde je dítě zapsáno. Ředitel příslušné základní školy vydá Rozhodnutí o odkladu školní docházky. Tím pádem dítě nenastoupí k povinné školní docházce, ale většinou pokračuje v návštěvě mateřské školy. Školský zákon uvádí, že dítěti může být doporučena přípravná třída při základní škole.

O odklad školní docházky žádají rodiče na základě svého vlastního uvážení nebo na doporučení učitelky mateřské školy, pedagogicko – psychologické poradny, dětského lékaře, logopeda atd. Pokud má dítě nastoupit k povinné školní docházce, mělo by být zralé pro školu. Hovoří se zde o školní zralosti a školní připravenosti.

„O tom, zda je dítě způsobilé k nástupu do školy, rozhoduje celá řada činitelů. Některé z nich mají spíše biologickou podstatu a jsou závislé na procesu zrání (pojem školní zralost). V jiných z nich se odráží proces učení (pojem školní připravenost), to jak bylo dítě stimulováno v předchozích obdobích.“ (Kucharská, 2004, s. 85). Dítě by mělo být zralé po stránce fyzické, psychické, pracovní a sociální.

Fyzickou oblast může posoudit pediatr při prohlídce. Fyzická zralost představuje proporce těla, přiměřenou velikost, rozvíjí se obratnost, hrubá a jemná motorika, odolnost organismu a jiné.

Do psychické zralosti se řadí rozumová vyspělost, úroveň zrakové a sluchového vnímání, tvorba představ, orientace v prostoru a pravolevá orientace. Jde o posun v myšlení, paměti, pozornosti a vůli. Je zde také důležitá řeč – výslovnost hlásek, nárůst slovní zásoby a s tím spojený způsob vyjadřování.

K pracovní zralosti řadíme dokončení práce a správné držení tužky.

V sociální oblasti by mělo být dítě schopné odloučení od rodiny, plnit pokyny učitele a pracovat ve skupině.

Jak už bylo zmíněno, je velmi zajímavým zjištěním, že v Ženevě neznají pojem odklad školní docházky. Tuto otázku zde vůbec neřeší. Řekla bych, že je to dáno tím, že je zde plynulá návaznost předškolního a školního vzdělávání. Přesněji řečeno návaznost 1. a 2. dětské třídy s 1. třídou základní školy. Podle mého názoru je to tím, že 1. a 2. dětskou třídu navštěvuje většina dětí a plynule přecházejí do 1. třídy základní školy. Děje se vše přirozenou cestou a tím na děti nejsou kladeny přehnané nároky. Kdežto v České republice není návaznost tak propojená. Děti přicházejí z mateřské školy do základní školy, kde se začíná opravdu učit. Učí se číst, psát, počítat. A to vše v jiném kolektivu dětí než dosud znaly. Podle mého názoru je zde velký skok mezi mateřskou školou a základní školou a tím jsou kladeny na děti vysoké nároky. Proto se

40

3. Shrnutí

V Ženevě v současné době existují předškolní zařízení v podobě jeslí a mateřských škol. Dále zde existuje kantonálně dotovaná služba matek na den, kterých mohou rodiče využít pro umístění dětí ve věku od 0 do 10 let. Podobná služba je navrhována i v České republice v porodinném balíčku. Další předškolní institucí v Ženevě jsou 1. a 2. dětské třídy, které jsou při základní škole. Tyto třídy jsou nepovinné, ale navštěvuje je naprostá většina dětské populace.

Jesle jsou v Ženevě nejvyužívanější institucí pro péči o děti ve věku 0 – 4 roky. Zejména pracujícím matkám vyhovují nejlépe. Nejobvyklejší situací ženevské rodiny je, že děti navštěvují jesle do 4 let a pak rovnou přecházejí do 1. dětské třídy základní školy.

Mateřská škola v Ženevě je rozdělena do dvou časových bloků, mezi nimiž je v době oběda zavřená. Vzhledem k tomuto uzpůsobení není zařízením pro rodiče, přesněji pro matky, které upřednostňují zaměstnání. Je institucí pro děti vychovávané doma, aby mohly pravidelně přicházet do kontaktu s vrstevníky a postupně si zvykaly na odloučení od matky.

V České republice jsou nejvyužívanější předškolní institucí mateřské školy. Slouží dětem ve věku 3 – 6 (resp. 7) let. Protože umožňují celodenní pobyt dítěte, využívají je především zaměstnaní rodiče. Nejobvyklejší situací české rodiny je to, že děti navštěvují do 6 let mateřskou školu a pak nastupují do první třídy základní školy.

Další zmiňovanou institucí v České republice jsou jesle, instituce určená pro děti mladší tří let. Před rokem 1989 byla síť jeslí velmi rozšířená, děti navštěvovaly jesle někdy už od nejútlejšího věku, tj. od třech měsíců. Jak již

bylo řečeno, jestli je dnes v ČR velmi nízký počet, jednak proto, že existuje rodičovský příspěvek a také jako důsledek poznatků vývojové psychologie.

Porovnáme-li obě země, vidíme, že více využívané a rozšířené jsou v Ženevě jesle, zatímco v České republice mateřské školy. Rok či dva roky před nástupem povinného vzdělávání navštěvuje většina dětí některou předškolní instituci v obou zemích, resp. v Ženevě 1. a 2. dětskou třídu.

V obou zemích není dostačující kapacita využívaných předškolních institucí a měla být vyšší.

Výrazný rozdíl vidíme v návaznosti preprimárního a primárního vzdělávání. Ten je v Ženevě zřetelně plynulejší a pro děti méně zatěžující než v českém prostředí. Jistě také proto nejsou v Ženevě řešeny odklady školní docházky, tak jak jsou známy v České republice.

2 Použitá literatura

Zeměpisná zpráva pro rok 1998, vydána v Ženevě, obsahuje následující údaje: v předškolních institucích (1. a 2. dětské třídy) navštěvuje většina dětí v Ženevě před nástupem povinného vzdělávání (přibližně 2. až 3. rok věku) některou předškolní instituci. V České republice je situace podobná, ale vzhledem k tomu, že v ČR není povinný předškolní vzdělávání, je počet dětí navštěvujících předškolní instituci nižší. V Ženevě je také větší podíl dětí navštěvujících předškolní instituci v 1. a 2. dětské třídě, což je důsledkem toho, že v Ženevě je povinný předškolní vzdělávání.

II. Empirická část

1. Cíl výzkumného šetření

Cílem výzkumného šetření bylo zjistit možnosti umístění předškolních dětí v obou zemích do předškolních institucí, nalézt inspirativní prvky a zjistit postoj rodičů k odkladům školní docházky.

Úkolem empirické části bylo zjistit, jaké důvody vedou rodiče k tomu umístit své dítě do předškolní instituce. Chtěla bych srovnat důvody rodičů ve Švýcarsku v kantonu Ženeva a v České republice v Praze. Dalším důvodem bylo také zjistit, zda převažují např. finanční důvody nebo je to potřeba rodičů umístit své dítě to předškolní instituce. Dále mě zajímalo, zda jsou rodiče se sítí předškolních institucí spokojeni a zda jsou spokojeni s cenou, kterou platí za předškolní zařízení. Chtěla jsem se také dozvědět, existuje-li výrazný rozdíl v době, kterou děti v předškolní instituci stráví a ve věku, ve kterém do instituce nastupují.

2. Použité metody výzkumu

Základním zdrojem poznatků výzkumu pro zjištění důvodů návštěvnosti dětí v předškolních institucích byl rozhovor a srovnávací analýza rodiči udávaných důvodů. Rozhovor se skládal ze dvanácti otázek, které byly položeny všem. Rozhovor byl strukturovaný a částečně standardizovaný (příloha č. 5). Tuto metodu jsem zvolila z důvodu lepšího navázání osobního kontaktu s rodiči. Při rozhovoru jsem mohla pokládat doplňující otázky, nebo je blíže specifikovat. Rodiče mohli říci to, co sami chtějí, zatímco v dotazníku většinou musí

odpovídat na to, co bylo položeno. Rozhovor mi také umožnil hlouběji proniknout do názorů a postojů rodičů.

3. *Kritéria výběru respondentů*

Mým prvořadým požadavkem pro rozhovor s rodiči byla skutečnost, že rodiče mají aspoň jedno dítě ve věku od 0 - 6 let. Dále pak, že rodiče bydlí ve Švýcarsku v kantonu Ženeva a v České republice v Praze.

4. *Charakteristika výzkumného souboru*

Rozhovor jsem vedla se šestnácti rodiči, z toho bylo osm rodičů ze Ženevy a osm rodičů z Prahy. Z důvodů pracovní zaneprázdněnosti se rozhovoru zúčastnil jen jeden z rodičů.

Tabulka č. 4 ukazuje věkové rozmězy rodičů bylo od 26 do 39 let ve Švýcarsku, v České republice od 26 do 41 let. V obou zemích převažovali vysokoškolsky vzdělaní rodiče. V menší míře bylo středoškolsky vzdělaných rodičů. Žádný z rodičů neměl jen základní vzdělání nebo střední odborné vzdělání bez maturity. Počty dětí v rodině se mírně lišily. V Ženevě převažovali rodiče s jedním dítětem, menší skupina rodičů měla dvě děti a jen jedna rodina měla tři děti. V České republice převažovaly rodiny se dvěma dětmi. Dvě rodiny měly jedno dítě a jedna rodina měla tři děti.

Tabulka č. 4: Vzorek dotázaných rodičů

		věk rodičů	vzdělání rodičů	počet dětí rodiny
Švýcarsko	1. muž	39	VŠ	3
	1. žena	38	SŠ	
	2. muž	36	VŠ	2
	2. žena	37	VŠ	
	3. muž	30	VŠ	1
	3. žena	29	VŠ	
	4. muž	33	VŠ	1
	4. žena	36	VŠ	
	5. muž	38	VŠ	2
	5. žena	37	VŠ	
	6. muž	28	SŠ	1
	6. žena	26	SŠ	
	7. muž	35	VŠ	1
	7. žena	33	SŠ	
	8. muž	31	SŠ	1
	8. žena	28	VŠ	
Česká republika	1. muž	41	VŠ	2
	1. žena	38	VŠ	
	2. muž	36	VŠ	2
	2. žena	36	SŠ	
	3. muž	37	VŠ	2
	3. žena	35	VŠ	
	4. muž	35	VŠ	1
	4. žena	33	SŠ	
	5. muž	28	SŠ	1
	5. žena	28	SŠ	
	6. muž	38	VŠ	2
	6. žena	29	VŠ	
	7. muž	27	VŠ	3
	7. žena	26	SŠ	
	8. muž	38	VŠ	2
	8. žena	37	SŠ	

5. Organizace výzkumného šetření

V období července až září 2008 jsem si připravila otázky a oslovila dva rodiče ze Ženevy a dva rodiče z Prahy, které znám, a požádala jsem je, aby mi poskytli kontakt na další rodiče, kteří budou ochotni zúčastnit se rozhovoru. Během září jsem kontaktovala rodiče a domluvila setkání. Rozhovory probíhaly v období od října do listopadu roku 2008 podle časové možnosti rodičů. Rodiče mne obvykle přijali ve svém domácím prostředí. Všichni byli dopředu informováni, že vyhodnocení rozhovorů bude anonymní a bude použito jen pro účely diplomové práce. Odpovědi jsem si písemně zaznamenávala během uskutečněného rozhovoru.

6. Vyhodnocení zjištěných dat

1: Navštěvují vaše děti předškolní instituci? Pokud ano jakou?

Z odpovědí rodičů, kteří žijí v Ženevě, vyplynulo, že všechny jejich děti navštěvují předškolní instituci. Jak už bylo uvedeno na začátku, předškolní instituce v Ženevě navštěvují děti ve věku od 0 – 4 let. Z odpovědí dále vyplývá, že 7 dětí navštěvuje jesle, jedno dítě mateřskou školu.

V Praze 7 rodičů odpovědělo, že jejich děti navštěvují předškolní instituci, a to mateřskou školu. 1 dotazovaný uvedl, že jeho dítě nenavštěvuje žádnou předškolní instituci. Položila jsem doplňující otázku – proč dítě nikam nechodí. Odpověď zněla, že nebylo místo, konkrétně v mateřské škole. Matka je na mateřské dovolené s mladším dítětem.

2: Podle jakého kritéria vybíráte pro své děti předškolní instituce?

Jako nejčastější kritérium uvedli rodiče v Ženevě místo bydliště. V Praze bylo nejčastější odpovědí také místo bydliště. Několik rodičů uvedlo, že si nemohou stanovit kritéria, protože jsou rádi, že děti mohou do nějaké předškolní instituce chodit – v Ženevě do jeslí a v Praze do mateřské školy. Dva z rodičů zvažovali pro své dítě soukromou předškolní instituci z důvodu menšího počtu dětí na třídě, ale nakonec převážila jejich finanční situace a dostupnost v místě bydliště.

Velmi mne toto zjištění zarazilo. Očekávala jsem, že si rodiče stanovují více kritérií, např. hledí na kvalitu předškolního zařízení, vybavenost apod. Z odpovědí rodičů však vyplynulo, že rodiče si nestanovují takováto kritéria nikoli z nezájmu, ale proto, že je předškolních institucí málo a oni nemají na výběr. Pokud by si přeci jenom nějaká kritéria stanovili, tak by to byl ve většině případů menší počet dětí na třídě. Dále by si rodiče vybírali předškolní instituci podle dalších jejích aktivit, jako jsou například zájmové kroužky.

3: Jste spokojeni s předškolní institucí? Proč jste spokojeni nebo nespokojeni?

Většina rodičů vyjádřila spokojenost. Převládala spokojenost s předškolní institucí po stránce pedagogického personálu. Rodiče v Ženevě ocenili, jak vychovatelé umí jejich dítě individuálně podpořit v tom, co dítě zajímá. Dále také, že vychovatelé umí děti zaujmout činnostmi, které s ostatními dětmi dělají. Někteří ženevští rodiče vyjádřili spokojenost z toho, že jejich dítě je v předškolní instituci rádo. Považují to za důležité. V České republice větší část rodičů ocenila příjemné a hezké prostředí tříd a lepší vybavenost hračkami a dětským nábytkem než tomu bylo dříve. Dále rodiče ocenili školní zahrady a školní hřiště. Líbí se jim i postupná rekonstrukce školních hřišť, např. odstranění kovových průlezek apod. Velmi mne překvapilo, že tento standard,

že většina mateřských škol v České republice má svoji školní zahradu nebo hřiště, v Ženevě není. V Ženevě dotázaní rodiče uvedli, že si děti chodí hrát na veřejná hřiště. Je nutné podotknout, že většina dětí navštěvuje předškolní instituce, tudíž jsou hřiště v dopoledních a odpoledních hodinách volná a děti z předškolních institucí si na nich mohou v klidu hrát. V Ženevě několik rodičů vyjádřilo spokojenost s malým počtem dětí ve třídě, v jeslích 12 dětí a v mateřské škole 18 dětí. Rodičům v Praze jsem položila doplňující otázku, zda jsou spokojeni s počtem dětí na třídě. Většina odpověděla, že nejsou spokojeni, ale chápou, že je dětí hodně a potřebují navštěvovat předškolní instituci jako jejich děti. Dále několik českých rodičů vyjádřilo mírnou nespokojenost s tím, že i předškolní děti musí po obědě spát nebo ležet na lehátku. Rodiče by uvítali u svých dětí jen krátký odpočinek a následně nějakou činnost, která by se dětem líbila, např. kreslení, prohlížení knížek, hry s hračkami apod.

4: Je tato nabídka pro vás dostatečná, nebo vám nabídka předškolních institucí nevyhovuje? Pokud nevyhovuje, z jakého důvodu?

Zde se všichni rodiče shodli, že jim nabídka nevyhovuje, protože předškolních institucí je málo. V Ženevě rodiče postrádají více míst v jeslích. Je velmi těžké najít místo v jeslích, pokud rodiče nezapíší dítě aspoň 12 měsíců dopředu. Což je velmi pozoruhodné. Stává se, že maminky zapisují děti ještě před jejich narozením.

V Praze jsou rodiče nespokojeni s počtem mateřských škol. Zdá se, že jich je málo. Několik rodičů upozornilo na fakt, že i když žena pracuje, není zaručené, že její dítě bude umístěno do mateřské školy. Je pak těžké najít jinou alternativu. Existuje jen soukromý sektor mateřských škol a ty jsou pro většinu rodičů drahé.

5: *Navštěvovalo vaše dítě více předškolních institucí? Pokud ano, byli jste s institucí spokojeni?*

Zde se rodiče v odpovědi většinou shodli. Jak v Ženevě, tak v Praze děti dotázaných rodičů navštěvovaly jen jednu instituci. V Praze to byla mateřská škola, v Ženevě jesle a mateřská škola.

6: *Jak jste byli spokojeni s cenou?*

U této otázky jsem předpokládala, že rodiče nebudou spokojeni s cenou. Překvapením pro mne bylo, že většina rodičů byla s cenou spokojená. V Praze všichni rodiče, protože kdyby museli dát dítě do soukromé předškolní instituce nebo sehnat soukromé hlídání, cena by byla rozhodně vyšší. V Ženevě také převládala spokojenost, jen dvěma rodičům se nelíbí, že cena, kterou platí za jesle, se nedá odečíst z daní.

7: *Myslíte si, že je předškolních institucí dostatečné množství a že je dostatek míst pro umístění dětí? Pokud ne, z jakého důvodu?*

U této otázky jsem myslela, že rodiče v Praze uvedou, že je malé množství míst v předškolních institucích a rodiče v Ženevě odpoví, že je dostatečné množství institucí malého dětství a míst je dostatek. Potvrdilo se mi jen, že rodiče v Praze vnímají, že je málo předškolních institucí. Několik rodičů uvedlo, že je to z důvodu většího počtu dětí, a někteří rodiče si myslí, že byla chyba rušit školky v 90. letech. Velmi mne překvapilo, že si rodiče v Ženevě myslí, že je málo předškolních institucí a míst také. Jeden rodič uvedl, že kantonální vládě je jedno, zda budou mít rodiče kam své děti umístit nebo ne.

8: *Umístila byste své děti do jeslí? Pokud ano, z jakého důvodu. Pokud ne, proč byste dítě neumístila do jeslí?*

Ani jeden rodič v Praze by své dítě neumístil do jeslí. Všichni uvedli, že je to pro děti moc brzo a že nevidí důvod dávat dítě do jeslí, když matka s dítětem může zůstat doma. Stát ji v tom finančně podporuje a zaměstnavatel ji musí držet místo a nesmí ji propustit.

V Ženevě byla odpověď rodičů jiná. Většina (sedm) rodičů své dítě dalo do jeslí. Uvedli, že je to z pracovních důvodů a také ze sociálního hlediska. Rodiče si myslí, že pro děti je dobré navštěvovat jesle. Dítě se zde socializuje, vytvoří si kontakty mezi vrstevníky a naučí se pravidlům společnosti. Jen jeden rodič uvedl, že mu přijde brzy, aby jeho dítě navštěvovalo jesle. Tento rodič – matka je s dítětem doma a dítě od dvou let navštěvuje mateřskou školu 2x půldne za týden. Což přijde matce vyhovující. Všem rodičům jsem položila doplňující otázku, zda mají osobní zkušenost s docházkou do jeslí. Většina (6) dotázaných českých rodičů navštěvovala jesle. Rodiče vyjádřili nespokojenost s tímto faktem, ale chápali, že jejich rodiče jinou možnost neměli, než dát své děti do jeslí. Domnívám se, že i tento fakt, že rodiče mají osobní a ne moc dobrou zkušenost s jeslemi, může vést k odmítnutí této kolektivní instituce pro jejich děti. V Ženevě mají jen dva rodiče osobní zkušenost s docházkou do jeslí. Ostatní rodiče jesle nenavštěvovali.

9: *Kolik času tráví vaše dítě v předškolní instituci? Např. celý den – 8 h nebo více, 5 dní v týdnu atd.*

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, jak jsou děti dlouho v předškolní instituci. V Praze děti chodí 5 dní v týdnu a na celý den zhruba 8 hodin. Je to z důvodu pracovní vytíženosti rodičů. Někteří rodiče se snaží aspoň jednou nebo dvakrát týdně vyzvedávat děti dříve, využívají pomoci prarodičů. V Ženevě rodiče

nedávají děti do jeslí 5 dní v týdnu. Většina rodičů pracuje na zkrácené nebo poloviční úvazky, a tak děti tráví v jeslích jen polovinu času než děti v Praze. Tři děti chodí do jeslí na 6 hodin denně a jeden den jsou doma, 2 děti chodí do jeslí na 3 celé dny v týdnu a dva dny jsou doma a jedno dítě navštěvuje jesle 4x týdně a jeden den je doma. Jedno dítě navštěvuje jesle pět dní v týdnu. Dítě, které navštěvuje mateřskou školu, chodí do této instituce 2x týdně na 4 hodiny. Zde je důležité si uvědomit, že sice děti v Praze většinou chodí do předškolní instituce pět dní v týdnu na celý den, ale tyto děti jsou ve věku od 3 let. Kdežto v Ženevě jsou tyto děti ve věku od 0 – 4 let, z toho je 7 dětí ve věku od 4 měsíců do 2 let.

10: Kolik bylo vašemu dítěti, když začalo chodit do předškolní instituce?

V Praze většina dětí navštěvuje mateřskou školu od 3 let. Položila jsem doplňující otázku, zda by dítě daly do mateřské školy od 4 let? Odpověď zněla ne, protože zaměstnavatel jim nebude držet místo ještě další rok. V Ženevě 4 děti navštěvují jesle od 6 měsíců, tři děti od 4 měsíců a jedno dítě navštěvuje mateřskou školu od 2 let.

11: Jakou finanční částku měsíčně vydáváte za předškolní instituci?

V Praze rodiče platí školné měsíčně od 500 Kč do 650 Kč. Samozřejmě v této částce není zahrnuta strava. V Ženevě rodiče platí 9 až 11 procent měsíčně z hrubého domácího příjmu rodiny. Položila jsem doplňující otázku, zda se jim částka zdá přiměřená, nebo se jim zdá nízká, a nebo naopak vysoká? Rodiče v Praze převážně odpovídali, že jim cena přijde přiměřená. Jedna maminka dokonce podotkla, že by zaplatila více, pokud by to dítěti zaručilo jisté místo v mateřské škole.

12: *Využili byste pro své dítě možnosti odkladu školní docházky? Pokud ano, z jakého důvodu? Uvítali byste v takovém případě pomoc odborníka, např. učitelky mateřské školy?*

V Ženevě jsem musela pojem odklad školní docházky rodičům vysvětlit. S tímto pojmem se rodiče dosud nesetkali. I přes vysvětlení, rodiče nechápali, proč by jejich dítě nemělo nastoupit do základní školy. Velmi se podivovali nad faktem, že rodiče v České republice si mohou určit, zda dítě zapíše do 1. třídy nebo zažádají o odklad školní docházky. Všichni ženevští rodiče plánují umístit dítě do 1. dětské třídy a počítají s tím, že jejich dítě půjde automaticky do 2. dětské třídy a následně do povinné 1. základní třídy. V České republice byla odpověď rodičů jiná. Zde si rodiče mohou zažádat o odklad školní docházky a většina (sedm) rodičů by tento krok udělala, pokud se bude domnívat, že jejich dítě je nezralé pro nástup do 1. třídy základní školy. Položila jsem doplňující otázku, zda mohou rodiče blíže specifikovat nezralost dítěte. Rodiče většinou uvedli, že podle nich je dítě nezralé, když je hodně hravé nebo je pro dítě problém dodržovat určitý řád, dále, že dítě nedokáže delší čas udržet pozornost apod. Dva rodiče uvedli, že svému staršímu dítěti dali odklad školní docházky. Bylo to z důvodů nezralosti dítěte. Oba to byli chlapci, jeden narozen v polovině července a druhý 30. srpna. Obě tyto děti navštívili pedagogicko psychologickou poradnu, kde jim potvrdili, že je dítě nezralé a doporučili odklad školní docházky.

7. Vyhodnocení

Shrnula bych nyní podstatná zjištění, ke kterým jsem v rozhovorech dospěla.

Zprv se setkáváme s jednoznačným zájmem rodičů umisťovat děti do předškolních institucí. Dále vyplynulo, že se stále potýkáme s malou

kapacitou existujících předškolních zařízení, a to nejen v Čechách, což jsem předpokládala, ale i v Ženevě. Rodiče, kterým se podaří dítě umístit, pak bývají obvykle spokojeni s úrovní péče o své děti i s prostředím, v němž je realizována. Jako klad vnímají i cenu, kterou za instituci platí. Považují ji za přiměřenou, neboť vědí, že v soukromém sektoru by platili výrazně více. Podstatný rozdíl v postojích rodičů nalézám v otázce přístupu k jeslím. Zatímco švýcarská společnost jesle nejen toleruje, ale přijímá je velmi kladně, čeští rodiče k nim zaujímají postoj spíše negativní. Pro švýcarské rodiče byl zcela neznámý pojem odklad školní docházky, zatímco čeští rodiče jsou ochotni o něm uvažovat v případě nezralosti svého dítěte.

Pokusím se nyní výše shrnuté poznatky rozebrat a zhodnotit a vyjádřit názor, k němuž jsem na jejich základě dospěla.

Zjistila jsem rozdílný přístup státních orgánů v otázce výchovy malých dětí. Za velmi rozumnou považuji tu skutečnost, že čeští rodiče mají státem zajištěnou možnost věnovat se péči o děti do tří (resp.čtyř) let a jejich výchově plně, aniž by pracovali a obávali se ztráty zaměstnání. To jim, jak víme, umožňuje rodičovský příspěvek, který hodnotím jako velký klad v České republice. Z rozhovorů plyne, že to tak vidí i rodiče.

Tato skutečnost se pak odráží v tom, v jakém věku děti do předškolních institucí nastupují. V České republice děti nastupují převážně po třetím roce života, zatímco v Ženevě již od 4 měsíců života. Toto dokládá tabulka č.5.

Tabulka č. 5: Věk vstupu dětí do předškolní instituce

	0 měsíců – 4 měsíce	5 měsíců – 1 rok	1 – 2 roky	2 – 3 roky	3 – 4 roky
Švýcarsko	3 děti	4 děti	0	1 dítě	0
Česká republika	0	0	0	0	7 dětí

Jak jsem již uvedla, matky ve Švýcarsku nepobírají rodičovský příspěvek, a proto nastupují brzy po porodu do práce. Mohly by tudíž očekávat, že stát nebo spíše kanton jim umožní bezproblémové umístění dítěte do předškolního zařízení. Jak už bylo řečeno, tak tomu není.

S nedostatečnou kapacitou předškolních institucí se setkáme i v České republice. Bylo by dobré, kdyby stát, více rozšiřoval kapacitu již existujících zařízení, případně podporoval vznik nových. To by pak umožnilo rodičům uplatnit při umisťování dětí i jiná hlediska než jen prosté přijetí dítěte do předškolní instituce. Rodiče by svými požadavky mohli ovlivnit kvalitu péče, různorodost přístupu k dětem, prostředí apod. Předškolní instituce by tak řešily otázku konkurence schopností, kterou nyní řešit nemusejí. Je nesmírná škoda, že se dnes rodiče mnoha svých požadavků vzdávají proto, že je k tomu vede právě nedostatečná kapacita předškolních institucí.

Zajímavým zjištěním bylo kolik času tráví děti v předškolních institucích. Jak je vidět z tabulky, většina dětí z mého vzorku v České republice navštěvuje mateřskou školu každý den a obvykle zde pobývají celý den, to znamená přibližně od 8 hod do 16 hod. V Ženevě děti většinou navštěvují předškolní instituci 3 až 4 dny po celý den a jeden nebo dva dny jsou doma. To dokládá i následující tabulka.

Tabulka č. 6: Počet dní v týdnu strávených v předšk. instituci

	1 den	2 dny	3 dny	4 dny	5 dní
Svýcarsko- Ženeva	0	1 dítě	2 děti	4 děti	1 dítě
Česká republika	0	0	0	0	7 dětí

Z rozhovorů dále vyplynulo, že rodiče jsou spokojeni s kvalitou předškolních institucí. Jediným nedostatkem v České republice je to, že ve třídách je příliš mnoho dětí. I když to rodiče chápou, tak by byli velmi rádi, aby počet dětí ve třídách poklesl. Domnívám se, že v době populačního růstu se tato situace moc nezmění. Ale je důležité myslet na dobu, kdy populační růst nebude tak vysoký, aby nedošlo k rušení tříd, jak tomu už v České republice bylo. Naopak, poskytne-li stát mateřským školám takovou finanční dotaci, aby mohly zachovat stávající počet zaměstnanců a zajistit provoz všech tříd i při nižším počtu žáků ve třídách, jistě to spokojenost rodičů s našimi předškolními institucemi posílí. Přínosem by to pak bylo jistě i pro děti, neboť by jim pedagogové mohli jednak věnovat více individuální péče, jednak zařazovat do výuky i takové projekty, programy a činnosti, které jsou při vysokém počtu žáků nesnadno realizovatelné. V menším kolektivu by pak učitelé jistě mohli i lépe motivovat děti při získávání sociálních dovedností a dosahování dalších kompetencí.

Rodiče jsou také, jak již bylo řečeno, vcelku spokojeni s cenou, kterou platí za předškolní instituci. Uvědomují si zřejmě totiž, že za kvalitní péči, je cena adekvátní.

Nyní bych podrobněji přešla k tomu, co obě skupiny rodičů odlišuje. Ve svém šetření jsem se setkala se dvěma věcnými rozdíly a také s rozdílem názorovým.

Jako první bych zmínila skutečnost, že v Ženevě nedochází k odkladům školní docházky, ba dokonce není ani s touto možností počítáno vzhledem k plynulé návaznosti předškolního a školního vzdělávání. Čeští rodiče však

vnímají vstup do základní školy stále jako silně zátěžovou situaci, které chtějí vystavit dítě jen, je-li dostatečně zralé. Proto považují odklady školní docházky v určitých případech za vhodný.

Dalším věcným rozdílem rozumím tu skutečnost, že rodiče v Ženevě platí za služby v předškolní instituci v přepočtu několikanásobně vyšší část svých příjmů než rodiče v Čechách. A nesetkala jsem se s tím, že by rodiče v Ženevě byli příliš nespokojeni s cenou. Podle mého názoru je to proto, že především švýcarské ženy si natolik cení své emancipace, možnosti seberealizace v zaměstnání i pracovní příležitosti samotné, že jsou ochotny vynaložit i velkou část svého příjmu na to, aby o tuto možnost nepřišly.

Domnívám se, že pokud by si české ženy ve svém zaměstnání vydělaly podobnou částku, jakou by vydaly za předškolní instituci, tak by spíše zůstaly s dítětem doma. To platí samozřejmě za podmínky, že jsou finančně podporovány státem natolik, aby mohly s dítětem aspoň do 3 let zůstat doma. Předpokládám tento postoj také proto, že se promítá v onom názorovém rozdílu, o kterém jsem se zmínila.

Jedná se o postoj, který se projevil v odlišném přístupu obou dotazovaných skupin k jeslím, respektive k otázce svěřování do předškolní instituce dětí od 4 měsíců věku až do 3 let. Z postojů českých rodičů vyplývá, že si uvědomují jak důležité je, aby malé dítě vyrůstalo v rodinném prostředí doma s matkou. Vědí, že se v této době vytváří silná vazba mezi matkou a dítětem. Formuje se určitý citový vztah. Čeští rodiče zvažují také to, že pokud je dítě svěřeno do péče kolektivního zařízení, je vystaveno zatěžkávací situaci, se kterou se v některých případech ne každé dítě snadno vyrovná. Jak už bylo uvedeno, někteří rodiče mají osobní zkušenost s docházkou v jeslích a tak je k tomuto názoru může vést osobní zkušenost.

Navíc v kolektivním zařízení je velmi těžké zaměřit péči na individuální potřebu takto malých dětí, např. spánek.

Dalším důvodem pro to, aby dítě nenavštěvovalo kolektivní instituci v tak útlém věku, je obava ze zvýšené nemocnosti. O tomto faktu informovala i odborná veřejnost. Všechny tyto zmiňované důvody vedou mnohé české rodiče k zamítavému postoji k jeslím.

Výše zmíněné obecné povědomí o potřebě vytváření citového vztahu mezi nejmenším dítětem a matkou v úzkém rodinném prostředí ve Švýcarsku moc není. Naopak tamní matky se domnívají, že i pro tak malé děti je kolektivní zařízení dobrá věc z důvodu socializace. Nevnímají, že by dítě pobytem v jeslích cokoliv ztrácelo, ale naopak si myslí, že pobyt v kolektivu prospívá z důvodu sociálních kontaktů s vrstevníky.

Já se s tímto názorem nemohu úplně ztotožnit. Podle mého názoru socializace, již rodiče argumentují, může probíhat i mimo kolektivní zařízení jeslí, např. při hře na pískovišti s několika dalšími dětmi. Jsem také přesvědčena, že nejen děti, ale i rodiče mnohé ztrácí, předají-li svého kojence či batole do péče kterékoli instituce na delší dobu než jednorázové pohlídání. Ztrácí podle mého, alespoň částečně, především možnost sami formovat postoje a názory svého dítěte, vzdávají se do jisté míry svého výsadního postavení v předávání svého pohledu na svět kolem nás.

8. Diskuse

Myslím si, že větší část českých rodičů si cení možnosti být s dětmi doma a do zaměstnání se nevracet hned, pokud je k tomu nenuť finanční situace. Je dobré, že u nás existuje rodičovský příspěvek, považuji to za velké plus proti Švýcarsku, je dobře, že se jej podařilo v naší demokratické polistopadové době prosadit a zatím i uhájít.

Pokud bych se já sama měla zamyslet nad tím, zda je správné očekávat od státu větší podporu při zřizování jeslí, či dokonce ji vyžadovat, položila bych si

nejprve zásadní otázku: je pobyt v jeslích to nejlepší pro rozvoj dětí, nebo nikoli? Je pro takto malé děti lepší vyrůstat v láskyplném prostředí domova s matkou (nejčastěji s matkou, ale samozřejmě třeba i otcem), nebo v jeslích s odborně vzdělaným pedagogem či zdravotní sestrou? Já osobně věřím tomu, že mateřskou péči v tomto období žádná instituce nahradit nemůže. Rozhodně bych se pro ni dobrovolně nerozhodla, pokud bych k tomu nebyla nucena tíživou finanční skutečností.

Jak uvádí Matějček 1996 s. 47, „*jesle jsou zařízení pro dospělé a děti by si je samy nikdy nevymyslely*“. Já se k tomuto názoru také přikláním. Proč tedy dnes veřejnost i zástupci EU tak volají po větších možnostech umisťovat děti mladší tří let do jeslí či jiných institucí? Důvodů je několik. Zastánci jeslí mluví často o emancipaci dnešních žen a o jejich potřebě realizace i po pracovní stránce, nejen po stránce mateřské. Zde se já domnívám, že rozhodla-li se mít žena děti a být také matkou, měla by se této své roli věnovat alespoň tři roky, tím rozhodně neztratí možnost se v budoucnu realizovat i v zaměstnání.

Dalším důvodem je snaha zaměstnavatelů, udržet si kvalitní zaměstnance z řad odborníků, jakými dnes mnohé ženy jsou. To je jistě důvod zajímavý, ale proč má v tomto zasahovat stát? Zde je možnost, aby samy podniky vycházely ženám vstříc například zkrácenými úvazky, možnostmi práce z domova a jiné. A stát by jim to měl umožnit. Také špičkové vědecké pracovnice řeší otázku, zda je tříletá nepřítomnost v zaměstnání nějak nepoškodí. Pokud si myslí, že ano, domnívám se, že pro ně není z finančního hlediska obvykle problematické najmout si chůvu. A vzhledem k jejich počtu asi není třeba zakládat plošně velký počet jeslí.

Určitý počet jeslí je pochopitelně třeba zachovat, neboť vždy bude ve společnosti skupina rodičů, kteří budou potřebovat služby takovéto instituce využívat. Mám na mysli nejen již zmíněné expertky a vědkyně, ale také třeba matky samoživitelky či rodiny s nízkými příjmy. Je dokonce možné, jak uvádějí zastánci jeslí, že zájem o místo v jeslích poroste. Domnívám se ale, že by v zájmu společnosti bylo, aby nevzrostl příliš a nakonec nebyla návštěvnost jeslí

takovou samozřejmostí jako v době předlistopadové či jako v dnešním Švýcarsku. Podle mého to rozhodně není v zájmu dětí, jak jsem již výše uvedla.

A zde by také určitou roli mohla sehrát státní politika. Tím, že by utvrzovala ženy v přesvědčení, že role matky je stejně důležitá v jejím životě jako jiné. Dokonce i na svém počátku něčím výjimečná – tím, že dokud je dítě malé, potřebuje neskonalé více její péče a pozornosti než v dalších etapách života. A to s sebou nese pro ženu i určitá omezení v osobním životě, např. nutnost na čas opustit zaměstnání. Proč neuvažovat například o zvýšení rodičovského příspěvku? Celkový příjem rodiny by pak mohl být dostatečný a ženy by se mohly věnovat dětem bez obav o ekonomické zabezpečení rodiny.

Jiný postoj zaujímám k mateřským školám. Podle mého názoru je důležité podpořit místa v mateřských školách, kterých je méně, než je zájemců. I když opadne baby boom, nemusíme se bát nevyužití předpokládaného přebytku míst v mateřských školách. Mohou se využít pro individuální péči, logopedickou péči, kroužky, tělocvičny atd. Nesmíme zapomínat také na současné počty dětí ve třídách. V dnešní době je většina tříd zcela kapacitně naplněna, a to 27 dětmi na třídu. Což je skutečně vysoký počet. Před rokem 1990 byl sice počet dětí na třídě i 35, ale tehdy se nekladl důraz na individuální péči. Dával se důraz na kolektivní rozvíjení. V současné době při počtu 27 dětí na třídě je pro paní učitelky těžké naplňovat rámcový vzdělávací program, v kterém se mají naplňovat individuální potřeby a zájmy dětí. Pokud si tuto skutečnost uvědomíme dopředu, můžeme v budoucnu, až poklesne porodnost a tím i počet dětí navštěvujících mateřské školy, snížit jejich počet na třídě a tím umožnit lepší individuální přístup ke každému dítěti.

Závěr

Cílem mé diplomové práce bylo popsat státní předškolní instituce v Ženevě a v České republice. Domnívám se, že se mi to podařilo.

Dále jsem chtěla v této diplomové práci najít vzájemné inspirativní prvky. Domnívám se, že Česká republika se může Ženevou inspirovat zejména menším počtem dětí ve třídách tak, aby se výrazně snížil počet dětí o něž pečuje jedna osoba. V současné době není možné plně uskutečňovat cíle předškolního vzdělávání, neboť se jedna osoba nemůže individuálně věnovat 27 dětem. Dále by rodiče v České republice jistě přivítali větší rozšíření možnosti být zaměstnání na zkrácený pracovní úvazek. Pro děti by pak přínosem mohlo být plynulejší navázání při přechodu z mateřské na základní školu. Možná by pak ubylo odkladů školní docházky.

Naopak velkou inspirací pro Ženevu by mohla být státní finanční podpora matek, aby se mohly delší dobu věnovat výchově dítěte doma. Já tuto oblast hodnotím jako jednu z nejdůležitějších. Další inspirací může být prostředí předškolních institucí v České republice a dobře propracovaný rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání.

I když jsou předškolní instituce v obou zemích rozdílné, rodiče jsou s jejich službami spokojeni. To ukazuje na to, že jsou předškolní instituce v České republice a ve Švýcarsku v kantonu Ženeva kvalitní a jsou nejen pomocí pro rodiče, ale i pro děti.

Použitá literatura

BEČVÁŘOVÁ, Z. *Současná mateřská škola a její řízení*. Praha : Portál, 2003. ISBN 80-7178-537-7

Česko 2008a. Zákon č. 243 ze dne 5. června 2008, kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 379.

DVOŘÁČEK, J. *Vzdělávání v integrující se Evropě*. Praha : Vysoká škola ekonomická, 2001. ISBN 80-245-0223-2

GAVORA, P. *Úvod od pedagogického výzkumu*. Brno : Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6

GUERRIER, Thérèse et al. *Le objectifs d'apprentissage de l'école primaire genevoise, direction de l'enseignement primaire*. Genève : Republique et Canton de Geneve, 2000.

CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha : Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4

KELLER, G.; THEWALTOVÁ, B. *Jdeme do školy*. 1. vyd. Praha : Nový život, 1994. ISBN 80-900166-9-3

Klíč k jeslím. Editorka J. Kolářová. Praha : Gender Studies, 2007. ISBN 978-80-86520-22-3

KOLLÁRIKOVÁ, Z.; PUPALA (eds.). *Předškolní a primární pedagogika*. Praha : Portál, 2001. ISBN 80-7178585-7.

KOTÁSEK, J., aj. *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice*. Praha : nakladatelství Tauris, 2001. ISBN 80-211-0372-8

KOTÁSEK, J. *Správa a řízení školství v Evropě*. Praha : Ústav pro informace ve vzdělávání, 1997. ISBN 80-211-0253-5

KUCHARSKÁ, A. *Bezstarostné roky? : kroky a krůčky předškolním věkem*. Praha : Scientia, 2004. ISBN 80-7183-291-X

MATĚJČEK, Z. *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. Praha : Portál, 1996. ISBN 80-7178-085-5

MATĚJČEK, Z. *Dítě a rodina v psychologickém poradenství*. Praha : SPN, 1992. ISBN 80-04-25236-2

NEUMANN, J., aj. *Velký francouzsko-český slovník. I. díl. 2., opr. a rozš. vyd.* Praha : Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0

NEUMANN, J., aj. *Velký francouzsko český slovník. II. díl. 2. opr. a rozš. vyd.* Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-1

OPRAVILOVÁ, E. Pojetí, smysl a základní orientace předškolní výchovy. In: *Předškolní a primární pedagogika*. Praha : Portál, 2001. ISBN 80-7178585-7.

PALA, K.; VŠIANSKÝ, Jan. *Slovník českých synonym*. 3. vyd. Praha : Lidové noviny, 2000. ISBN 80-7106-450-5

PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika*. 2. vyd. Praha : Portál, 2002. ISBN 80-7178-631-4

PRŮCHA, J. *Pedagogický výzkum uvedení do teorie a praxe*. Praha : Karolinum, 1995. ISBN 80-7184-132-3

PRŮCHA, J. *Vzdělávání a školství ve světě: základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. Praha : Portál, 1999. ISBN 80-7178-290-4

PRŮCHA, J.; Walterová, E.; Mareš, J. *Pedagogický slovník*. 4. vyd. Praha : Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8

SEKOT, J., aj. *Národní zpráva o stavu předškolní výchovy, vzdělání a péče o děti předškolního věku v České republice*. Praha : Fortuna, 2000. ISBN 80-7168-746-4

Service da la recherche en education. *Scolariser la petite enfance, constructivisme et éducation*. Genève: Service da la recherche en education, 2005.

SMOLÍKOVÁ, K., aj. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha : Výzkumný ústav pedagogický, 2004. ISBN 80-87000-00-5.

ŠULOVÁ, L. *Raný psychický vývoj dítěte*. Praha : Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0877-4

ŠULOVÁ, L.; ZAUCHE-GAUDRON, Ch. *Předškolní dítě a jeho svět. = L'enfant d'âge préscolaire et son monde*. Praha : Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0752-2

TROUTOT, P.; TROJER, J.; PECORINI, M. *Crèches, garderies et jardins d'enfants*. Genève : Service de la recherche sociologique, 1989.

TROUTOT, P. *Petite enfance en Suisse romande*. Genève : Fond national suisse de la recherche scientifique, 2000.

TROUTOT, P. *L'accueil familial à la journée: la situation en Suisse romande à travers quelques résultats d'enquête*. Genève: Service de la recherche sociologique, 1993.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I*. Praha : Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0986-8

VÁŇOVÁ, M., aj. *Vzdělávací systémy ve vyspělých evropských zemích*. Praha : Ústav pedagogických a psychologických výzkumů pedagogické fakulty UK, 1994. ISBN 80-7066-848-2

Ville de Genève. *Colloque petite enfance, exigences a perspectives*. Genève: Délégation à la petite enfance, 1989.

Ville de Genève 2007a. *Délégation à la petite enfance, son histoire*. Genève : Délégation à la petite enfance, 2007.

Ville de Genève 2007b *La petite enfance en ville de Genève*. Genève : Délégation à la petite enfance, 2007.

Ville de Genève. *La petite enfance, indicateurs et tendances*. Genève : Délégation à la petite enfance, 2001.

Internetové zdroje

L'Assemblée fédérale de la Confédération suisse. *Loi fédérale sur les aides financières à l'accueil extra-familial pour enfants* [online]. Bern : L'Assemblée fédérale de la Confédération suisse, 2002 [cit. 2008-12-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.admin.ch/ch/f/rs/8/861.fr.pdf> >.

Česká republika 2008b. *Vládní návrh na vydání zákona : kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů* [online]. Praha : Parlament ČR, červenec 2008 [cit.2009-03-20]. Dostupné z WWW: <http://www.msmt.cz/uploads/VKav_200/NovelaSZ_0608/t057300.doc>.

Český statistický úřad. *Základní údaje o narozených a ukazatele porodnosti v letech 1950 - 2007* [online]. Praha :Český statistický úřad, 2008 [cit.2009-02-19]. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/24003E05CF/\\$File/4032080601a.pdf](http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/24003E05CF/$File/4032080601a.pdf)>.

Komise Evropských společenství. *Zpráva Komise Radě, Evropskému parlamentu, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů - Provádění barcelonských cílů týkajících se zařízení péče o děti předškolního věku {SEC(2008)2597}* [online]. [cit.2009-02-14]. Brusel : Komise Evropských společenství, říjen 2008. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52008DC0638:CS:HTML>>.

Ministerstvo práce a sociálních věcí 2008a. *Prorodinný balíček : soubor prorodinných opatření* [online]. Praha : MPSV, listopad 2008 [cit.2009-03-20]. Dostupné z WWW: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/5898/komplet_balik.pdf>.

Ministerstvo práce a sociálních věcí 2008b. *Rodina : finanční podpora rodiny* [online]. Praha : MPSV, 2008 [cit. 2009-03-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/4>>.

Ministerstvo práce a sociálních věcí 2008c. *Státní sociální podpora . dávky státní sociální podpory* [online]. Praha : MPSV, listopad 2008 [cit.2009-03-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/2#dsp>>.

Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy. *Vládní návrh novely školského zákona ze dne 2. července 2008* [online]. Praha : MŠMT, 2008 [cit. 2009-03-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/vladni-navrh-novely-skolskeho-zakona-ze-dne-2-cervence-2007>>.

Office cantonal de la statistique – OCSTAT. *Evolution de l'emploi dans le canton de Genève* [online]. Genève : Statistique Genève, 2008 [cit. 2009-04-06]. Dostupné z WWW: <http://www.ge.ch/statistique/tel/domaines/03/03_02/T_03_02_2_1_01.xls>.

Ville de Genève 2005a. *Règlement relatif aux conditions de subventionnement des institutions pour la petite enfance* [online]. Genève : Délégation à la petite enfance, 2005 [cit. 2008-12-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.ville-ge.ch/dpt5/documents/uploaded/doc45f6a3e1beec6.pdf>>.

Ville de Genève 2005b. *Règles de fonctionnement du BIPE* [online]. Genève : Délégation à la petite enfance, 2005 [cit. 2008-12-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.ville-ge.ch/dpt5/documents/uploaded/doc45f69dfcbd5de.pdf>>

Zdravotnické zařízení MČ Praha 4 (jesle) [online]. Praha : ZZMČ Praha 4. Poslední aktualizace 6. 4. 2009; 10:30 [cit. 2009-04-06]. Dostupné na WWW: <<http://www.zzpraha4.cz/index.asp?menu=3>>

Přílohy

Příloha č. 1

Federální zákon o financování předškolních institucí ve Švýcarsku =

Loi fédérale sur les aides financières à l'accueil extra – familial pour enfants, 4.

10. 2002 : ukázka

Section 1 Principes

Art. 1

1 La Confédération octroie, dans la limite des crédits ouverts, des aides financières à

la création de places d'accueil extra-familial pour enfants afin d'aider les parents à

mieux concilier famille et travail ou formation.

2 Les aides financières fédérales ne sont allouées que si les cantons, les collectivités

locales de droit public, des employeurs ou d'autres tiers fournissent une participation

financière appropriée.

Section 2 Aides financières

Art. 2 Bénéficiaires

2 Les aides financières sont destinées en priorité aux structures nouvelles.

Elles peuvent

être allouées également aux structures existantes qui augmentent leur offre de façon significative.

Art. 5 Calcul et durée des aides financières

- 1 Les aides financières couvrent au maximum un tiers des frais d'investissement et d'exploitation, mais ne peuvent excéder 5000 francs par place et an.
- 2 Elles sont accordées pendant trois ans au plus.

Art. 6 Demandes d'aides financières et décision

- 1 Les demandes doivent être adressées à l'Office fédéral des assurances sociales (office).

Příloha č. 2

Obecní zákon *Bureau d'information de la petite enfance* Enregistrement de la demande : ukázka

La personne qui inscrit l'enfant auprès du BIPE doit exercer l'autorité parentale.

Les professionnel-le-s du BIPE s'engagent à...

- Expliciter à chaque parent les priorités d'admission du règlement de subventionnement, soit :

« Les institutions subventionnées acceptent par ordre de priorité les enfants :

- a. Dont les parents sont domiciliés dans le quartier où se trouve l'institution;
- b. Dont les parents sont domiciliés en Ville de Genève;
- c. Dont les parents ne sont pas domiciliés en Ville de Genève, mais y travaillent. ».

Date d'enregistrement de l'inscription

Les professionnel-le-s du BIPE s'engagent à...

- Enregistrer une demande au maximum 12 mois avant la date d'admission souhaitée par les parents.
- Enregistrer l'inscription dès la grossesse.

Dans tous les cas, les parents s'engagent à...

- Réactiver leur demande tous les trois mois. Toute demande nonréactivée est annulée.

Transmission des dossiers

Les professionnel-le-s du BIPE s'engagent à...

- A transmettre au mois de mars pour chaque nouvelle rentrée scolaire, tous les dossiers réactivés et validés aux institutions pour la gestion des inscriptions.

Příloha č. 3

Obecní Zákon obce Ženeva týkající se podmínek dotací předškolních institucí =
*Règlement relatif aux conditions de subventionnement des insitutions pour la
petite enfance, 1. 8. 1990 : ukázka*

Chapitre I But et principes

Art. 1 But

Considérant la politique de la petite enfance comme une priorité, la Ville de
Genève encourage la
création et le développement :

- a) de crèches, garderies, jardins d'enfants et autres institutions pour la petite
enfance, ouverts à
tous;
- b) de toute autre forme d'accueil pour la petite enfance.

Ces structures sont sans but lucratif.

Art. 8 Conditions générales

Les institutions pour la petite enfance sont subventionnées par la Ville de
Genève, pour autant qu'elles
répondent aux conditions générales suivantes :

- b) déposer le texte de leurs statuts auprès de la délégation à la petite enfance
de la Ville de
Genève;
- d) ne pas poursuivre de but lucratif;
- e) être ouvertes aux enfants d'âge préscolaire, sans distinction aucune,
notamment de nationalité
ou de confession;
- g) appliquer le statut du personnel défini par la convention collective de travail
de la petite enfance
et par les cahiers des charges types;

j) faire approuver les budgets et les comptes par la délégation à la petite enfance;

n) avoir des heures et périodes d'ouverture qui correspondent, au mieux, aux horaires de travail des

parents et couvrant au minimum un mi-temps;

Scolarité obligatoire			Scolarité post-obligatoire
11-25	16-21	16-19 21-25	26-29
Division élémentaire	Division moyenne	Cycle d'orientation	Établissements secondaires supérieurs
Enseignement primaire		Enseignement secondaire	

Příloha č. 4

4 ans	6 ans	12 ans	15 ans
Scolarité facultative	Scolarité obligatoire		Scolarité postobligatoire
1E 2E	1P 2P	3P 4P 5P 6P	7 ^e 8 ^e 9 ^e
Division élémentaire	Division moyenne	Cycle d'orientation	Etablissements secondaires supérieurs
Enseignement primaire		Enseignement secondaire	

Příloha č. 5

Rozhovory s rodiči v České republice v Praze a ve Švýcarsku v Ženevě

1) Navštěvují vaše děti předškolní instituci? Pokud ano jakou?

Est-ce que vos enfants fréquentent des institutions de la petite enfance? Si oui, laquelle?

2) Podle jakého kritéria vybíráte pro své děti předškolní instituce?

D'après quel critère choisissez-vous pour vos enfants des institutions de la petite enfance?

3) Jste spokojeni s nabídkou předškolních institucí?

Etes-vous satisfait avec l'offre d'institutions de la petite enfance?

4) Je tato nabídka pro vás dostatečná, nebo vám nabídka předškolních institucí nevyhovuje? Pokud nevyhovuje, z jakého důvodu?

Cette offre est-elle pour vous satisfaisante ou l'offre d'institutions de la petite enfance ne vous sied pas? Si elle ne vous satisfait pas, quelle en est la raison?

5) Navštěvovalo vaše dítě více předškolních institucí? Pokud ano, byli jste s institucí spokojeni?

Est-ce que votre enfant a fréquenté plus d'institutions de la petite enfance? Si oui, étiez-vous satisfait de ces institutions?

6) Jak jste byli spokojeni s cenou?

Comment étiez-vous satisfait du prix?

7) Myslíte si, že je předškolních institucí dostatečné množství a že je dostatek míst pro umístění dětí? Pokud ne, z jakého důvodu?

Pensez-vous que le nombre d'institutions est satisfaisant qu'il y a assez de places pour les enfants? Sinon, quelle en est la raison?

8) Umístila byste své děti do jeslí? Pokud ano, z jakého důvodu. Pokud ne, proč byste dítě neumístila do jeslí?

Metteriez-vous vos enfants dans une creche? Si oui, pour quelle raison? Sinon, pourquoi ne pas y mettre votre enfant dans une creche?

9) Kolik času tráví vaše dítě v předškolní instituci? Např. celý den, 5 dní v týdnu atd.

Si vous mettez vos enfants dans une crèche, garderie combien de temps reste-t-il là-bas ? Par ex. toute la journée, 5 jours en semaine ou moins ?

10) Kolik bylo vašemu dítěti, když začalo chodit do předškolní instituce?

Quel était l'age de votre enfant quand il a commencé a fréquenter les crèches, garderies ou autres ?

11) Jakou finanční částku měsíčně vydáváte za předškolní instituci?

Quel pourcentage de votre revenu mettez-vous dans les dépenses de crèche ? Si vous-même travaillez, a combien de pourcent travaillez vous ?